

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Zdravotně sociální fakulta

Přínos zahraničních stáží pro studentky porodní asistence

bakalářská práce

Autor práce: Lucie Rakušanová

Studijní program: Porodní asistence

Studijní obor: Porodní asistentka

Vedoucí práce: PhDr. Drahomíra Filausová

Datum odevzdání práce: 3. 5. 2012

Abstrakt

Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (ZSF JU ČB) nabízí studentkám porodní asistence pracovní stáže ve finském městě Kemi a ve městě Keetmanshoop v Namibii. Studentky, které se ze stáží vracely, jsou dle jejich závěrečných zpráv velmi spokojené. A to zejména díky získání praktických dovedností za pomoci vedení tamních porodních asistentek. Jedním z cílů této bakalářské práce bylo zjistit specifika přínosu zahraničních stáží pro studentky porodní asistence. Dalším cílem bylo zjistit specifika praktické výuky porodních asistentek ve Finsku a v Namibii a najít možnosti jejich integrace do systému vzdělávání porodních asistentek v Čechách.

Teoretická část práce se zabývá v úvodu teorií a přínosy zahraničních stáží. Dále potom vzděláváním a praktickou výukou porodních asistentek v České republice a vlivem mentorství na tuto výuku. V závěru teoretické části se práce zabývá vzděláváním a praktickou výukou porodních asistentek ve Finsku a v Namibii.

Pro bakalářskou práci bylo použito kvalitativní výzkumné šetření, kde technikou sběru dat byly strukturované rozhovory. Během dubna 2012 odpovídalo na deset připravených otázek pět respondentek, absolventek zahraničních stáží.

Zjištěné konkrétní přínosy stáží pro studentky porodní asistence mohou být využity zahraničním oddělením ZSF pro vytvoření propagačních materiálů zahraničních stáží. Zjištěná specifika praktické výuky ve Finsku i Namibii a názory studentek na aplikaci těchto specifíků do praktické výuky v Čechách mohou posloužit garantům praktické výuky ZSF jako inspirace pro vylepšení a obohacení praktické výuky porodních asistentek v Nemocnici České Budějovice, a to zejména v oblasti výběru mentorů praktické výuky a přístupu porodních asistentek a mentorek ke vzdělávání budoucí generace porodních asistentek. V neposlední řadě tato bakalářská práce může být studijním a inspirativním materiálem pro samotné mentorky praktické výuky.

Abstract

The Faculty of Health and Social Studies of the University of South Bohemia in České Budějovice offers students of midwifery the internships in Finnish town Kemi and in Namibian town Keetmanshoop. According to the final reports, students who return from the placements are very satisfied. This is mainly due to the practical skills gained by the management of the local midwives. One of the objectives of this thesis was to find out the specifics of the contribution of the foreign internships for students of midwifery. Another objective was to identify the specifics of the practical training of midwives in Finland and Namibia and to find the opportunities for their integration into the midwives training program in Czech Republic.

The theoretical part deals in introduction with the theory and the benefits of the internships abroad. Secondly it deals with the education and the practical training of midwives in Czech Republic and the influence of mentorship on this training. Finally, the theoretical part covers education and practical training of midwives in Finland and Namibia.

The qualitative research was used for this thesis, with the structured interviews as the technique of data collection. Five respondents, participants of foreign internships corresponded to ten questions in April 2012.

The specific benefits of the internships for students of midwifery that were identified can be used by the foreign department of the Faculty of Health and Social Studies to create promotional materials for the internships abroad. The identified specifics of the practical training in Finland, Namibia and student's opinions on the application of these specifics into the midwifery training in Czech Republic can serve the practical training guarantors of the faculty as an inspiration to improve and enrich the practical training of midwives in the Hospital Ceske Budejovice. It can particularly help with the selection of practical training mentors and transform theirs and midwives

attitude to training of future generations of midwives. Finally, this thesis can also serve as an educational and inspirational material for mentors of practical training.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 3. 5. 2012

.....

Lucie Rakušanová

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucí mé práce, PhDr. Drahomíře Filausové, za cenné rady, podporu a vedení při psaní této bakalářské práce.

Dále všem respondentkám, které se zúčastnily výzkumné části mé práci.

Také všem finským a namibijským porodním asistentkám, studentkám, které mi poskytly tolik užitečných zdrojů informací a velkou měrou tak přispěly vůbec ke vzniku této práce.

V neposlední řadě mé poděkování patří mé rodině a blízkým za podporu a povzbuzování během celého mého studia.

Obsah

1	SOUČASNÝ STAV	11
1.1	ZAHRANIČNÍ STÁŽE NA ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTĚ	11
1.1.1	<i>Erasmus program</i>	12
1.1.2	<i>Rozvojové projekty Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.....</i>	14
1.1.3	<i>Přínosy zahraničních stáží</i>	15
1.2	VZDĚLÁVÁNÍ PORODNÍCH ASISTENTEK V ČESKÉ REPUBLICĚ.....	16
1.2.1	<i>Legislativa spojená se vzděláváním porodních asistentek v České republice</i>	
1.2.1.1	<i>Zákon č. 96/2004 Sb., Vyhláška č. 424/2004 Sb.</i>	16
1.2.1.2	<i>Vyhláška č. 39/2005 Sb.....</i>	18
1.2.1.3	<i>Metodický pokyn k vyhlášce č. 39/2005 Sb.</i>	19
1.2.2	<i>Praktická výuka porodních asistentek v České republice.....</i>	20
1.2.3	<i>Vliv mentorství na praktickou výuku porodních asistentek v ČR:</i>	21
1.2.3.1	<i>Požadavky a doporučené činnosti mentora/ky odborné praxe</i>	22
1.2.3.2	<i>Vzdělávání porodních asistentek pro roli mentora klinické praxe:.....</i>	24
1.3	VZDĚLÁVÁNÍ PORODNÍCH ASISTENTEK VE FINSKU.....	25
1.3.1	<i>Praktická výuka porodních asistentek ve Finsku.....</i>	26
1.4	VZDĚLÁVÁNÍ PORODNÍCH ASISTENTEK V NAMIBII	27
1.4.1	<i>Praktická výuka porodních asistentek v Namibii</i>	30
2	CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	32
2.1	CÍL PRÁCE	32
2.2	VÝZKUMNÉ OTÁZKY	32
3	METODIKA	33
3.1	METODIKA VÝZKUMU	33
3.2	CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO SOUBORU	33
4	VÝSLEDKY VÝZKUMU	34
4.1	INTERPRETACE ROZHOVORŮ S ABSOLVENTKAMI ZAHRANIČNÍCH STÁŽÍ	34
4.1.1	<i>Respondentka číslo 1</i>	34
4.1.2	<i>Respondentka číslo 2</i>	38
4.1.3	<i>Respondentka číslo 3</i>	48
4.1.4	<i>Respondentka číslo 4</i>	42
4.1.5	<i>Respondentka číslo 5</i>	45
5	DISKUSE.....	52
6	ZÁVĚR	58

7	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	60
8	KLÍČOVÁ SLOVA	68
9	PŘÍLOHY	69

Seznam použitých zkratek

AIDS – Acquired Immunodeficiency Syndrome (Syndrom získaného selhání imunity)

ARO – Anesteziologicko-resuscitační oddělení

CTG – cardiotocography (kardiotokografie)

ČR – Česká republika

ECTS – European Credit Transfer System (evropský systém transferu kreditů)

EHP – Evropský hospodářský prostor

EU – Evropská unie

HIV – Human Immunodeficiency Virus (Virus lidské imunitní nedostatečnosti)

JU ČB – Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

JIP – Jednotka intenzivní péče

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

NAEP – Národní agentura pro evropské vzdělávací programy

SZO – Světová zdravotnická organizace

ZSF – Zdravotně sociální fakulta

ZSF JU ČB – Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Úvod

Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích nabízí studentkám porodní asistence kromě rakouského Freistadtu i pracovní stáže ve finském městě Kemi a v městě Keetmanshoop v Namibii. Těchto zahraničních stáží jsem se jako studentka porodní asistence zúčastnila. Téma mé bakalářské práce *Přínos zahraničních stáží pro studentky porodní asistence* jsem si vybrala na základě své naprosté spokojenosti s pobytem a stážemi v obou zemích. Chtěla jsem zjistit, zdali, proč a co konkrétně se líbilo dalším studentkám, které měly stejné štěstí a do Finska či Namibie na stáže vycestovaly stejně tak jako já. Neboť dle jejich závěrečných zpráv byly velmi spokojené, a to zejména díky získání velkých praktických dovedností za pomoci vedení tamních porodních asistentek. Jedním z cílů práce se tak stalo zjistit konkrétní specifika přínosu zahraničních stáží pro studentky či porodní asistentky, které se stáží zúčastnily. Proto jsem si vybrala ke svému výzkumu i kvalitativní metodu - strukturované rozhovory s jednotlivými absolventkami stáží.

V teoretické části mé práce jsem se zaměřila na vzdělávání porodních asistentek v těchto zemích. Jako zdroje informací o vzdělávání porodních asistentek ve Finsku mi sloužily webové stránky Evropské unie, univerzit, ministerstev. Komunikovala jsem také přes emailovou poštu s porodními asistentkami jednotlivých univerzit.

Zdroje informací o vzdělávání porodních asistentek v Namibii jsem získala svou návštěvou Ministerstva zdravotnictví a sociálních služeb v Namibii, Univerzity Namibie a Národního zdravotního výcvikového centra. Další informace jsem získávala při svém pobytu od zaměstnanců ministerstva, od studentů, registrovaných porodních asistentek, mentorů, se kterými jsem v nemocnici a na prenatálních klinikách přišla do kontaktu. Podmínky vzdělávání mentorů praktické výuky dle jejich slov nejsou nikde legislativně ustanovené.

Zároveň jsem v teoretické části práce zpracovala i systém vzdělávání v České republice, neboť jedním z cílů, které jsem si předsevzala, bylo zjistit, zda by některá

specifika praktické výuky ve Finsku a v Namibii mohla být dle absolventek zahraničních stáží aplikována do českého systému výuky. Mou snahou bylo případnou aplikací těchto specifíků praktické výuky do českého systému přispět ke zkvalitnění praktické výuky, kterou považuji za jednu z nejdůležitějších součástí studia, neboť se od ní odvíjejí další pracovní kompetence a uplatnění v našem budoucím zaměstnání porodní asistentky.

Motto: „Svět je jako kniha a ti, kteří necestují, si přečtou pouze stránku“

Sv. Augustin, O Boží obci, 413-426

1 Současný stav

1.1 Zahraniční stáže na Zdravotně sociální fakultě

Zahraniční stáž je ve slovníku akademických pojmů definována jako studijní či pracovní stáž v zahraničí, jejímž cílem je získat i jiné zkušenosti než v České republice (ČR). Délka i zaměření stáže je velmi rozmanité. Pracovní stáž je definována jako delší pobyt na nějakém pracovišti, který slouží k získání praktických znalostí a k rozšíření kvalifikace, doplňuje teoretickou výuku na škole. (43)

Dle naší nejstarší a největší Univerzity Karlovy v Praze je pracovní stáž definována jako krátkodobá pracovní činnost studentů či absolventů vysokých škol v přijímací organizaci, jejímž účelem je poskytnout stážistům možnost získání praktických dovedností, pracovních návyků, možnost uplatnit své znalosti v praxi a zlepšit své vyhlídky na budoucí zaměstnání. Cílem stáže není na rozdíl od brigády finanční zisk, ale získání konkrétních odborných znalostí a schopností. Pro stáže se běžně používají termíny studentská praxe, „trainee program“, „traineeship“, „internship“. (33)

Po vstupu České republiky do Evropské unie (EU) je nutné zajistit pro absolventy Zdravotně sociální fakulty v Českých Budějovicích (ZSF) takový profil, aby se mohli uplatnit na trhu práce v Evropě, případně i v zámoří. Cílem mobility studentů na ZSF je zajistit studentům výuku, výchovu a praktický výcvik na skutečně transkulturní úrovni. Bez osobní zkušenosti a kontaktu nelze tohoto cíle dosáhnout. Tím je tak zdůvodněna nutnost zahraničních pobytů studentů v relevantních partnerských institucích. (13)

Studentky porodní asistence 2. a 3. ročníků ZSF mají v současné době možnost vycestovat na zahraniční pracovní stáže Erasmus do rakouského Freistadtu a do finského města Kemi. V nabídce zahraničních stáží figuruje i pracovní stáž ve městě Keetmanshoop v Namibii. V tomto případě se jedná o rozvojový program Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Od roku 2007 se pracovních stáží Erasmus ve finském Kemi zúčastnilo celkem 8 studentek porodní asistence včetně autorky této práce v roce 2010. Do města Keetmanshoop v Namibii odcestovala v roce 2010 první studentka z oboru porodní asistence. Druhou studentkou, která se této stáží zúčastnila, byla autorka této práce. Dle informací ze zahraničního oddělení ZSF se od roku 2007 stáže ve Finsku chtěly zúčastnit další 3 studentky, ale buď nebyly vybrány ve výběrovém řízení, či nakonec účast na stáží odřekly. Mezi nejčastější důvody, kvůli kterým studentky nebyly vybrány na pracovní stáž, byla, dle slov referentky zahraničního oddělení, nedostatečná znalost cizího jazyka. (12)

1.1.1 Erasmus program

Program Erasmus je pojmenován po Erasmu Rotterdamském, holandském mysliteli, humanistovi a teologovi z 15. století, který byl svými současníky nazýván „knížetem humanistů“, neboť ostatní převyšoval svým rozhledem a vtipem. Erasmus cestoval po celé Evropě a na svých cestách poznal mnoho přátel a navázal množství styků s tehdejšími humanistickými učiteli a filozofy.

Erasmus program je popisován Národní agenturou pro evropské vzdělávací programy (NAEP) jako vlajková loď Evropské unie v oblasti programů vzdělávání a odborné přípravy. Je zaměřen na mobilitu a spolupráci ve vysokoškolském vzdělávání v Evropě už od roku 1987. V současnosti je do tohoto programu zapojeno více jak 90 % evropských univerzit a přes 30 evropských zemí: 27 členských států EU, 3 členské země Evropského hospodářského prostoru (EHP) Island, Norsko a Lichtenštejnsko a kandidátské země Chorvatsko a Turecko. Aktivita programu jsou určeny jednak pro

vysokoškolské studenty, kteří si přejí studovat a pracovat v zahraničí, pro vysokoškolské pedagogy a školitele z podniků a pro vysokoškolské pracovníky, kteří mají zájem o vzdělávání v zahraničí. Hlavním cílem programu je zlepšit kvalitu a zvýšit objem mobility studentů a zaměstnanců v rámci Evropy, zvýšit multilaterální spolupráci mezi vysokoškolskými institucemi v Evropě a vylepšit úroveň transparentnosti a slučitelnosti kvalifikací vysokoškolského vzdělávání. (24, 25, 26)

V roce 2008/09 se celkově programu Erasmus zúčastnilo 198 600 studentů z celé Evropy. Z toho se pracovních stáží zúčastnilo 30 300 studentů. (3) V České republice (ČR) tento program funguje od roku 1998 a umožňuje několika tisícům studentů studovat nebo absolvovat pracovní stáž v délce 3 až 12 měsíců. Možnost vycestovat na pracovní stáž je možné v ČR teprve od akademického roku 2007/2008. V roce 2009/10 se pracovních stáží zúčastnilo celkem 637 studentů, přičemž nejnavštěvovanějšími destinacemi ze stran českých studentů byly Německo, Francie a Velká Británie. Rakousko je co do oblíbenosti na šestém, Finsko na desátém místě. Na celoevropské úrovni se programu účastnili více než 2 miliony studentů. (26)

Mezi nejčastější důvody k účasti na stáži patří zejména větší motivace ke studiu, k práci, obohacení jazykových schopností, získání sebedůvěry, nezávislosti a soběstačnosti. Dle NAEP je dalším důvodem pro účast na stáži to, že student neplatí žádné školné ani poplatky související se studiem a studijní pobyt či stáž se započítává do studia, tedy není to další rok studia navíc a student si kvůli stáži nemusí prodlužovat studium. Mezi další důvody k odjezdu na stáž patří osobní obohacení, přístup k mnohem širšímu spektru předmětů než na domácí škole, zviditelnění na trhu práce, navázání celoživotních přátelství, poznávání nových kultur a rozvíjení multikulturního pohledu na společnost. (24)

1.1.2 Rozvojové projekty Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

Vládou schválený *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2011-2015* pro oblast regionálního školství představuje významný nástroj formování vzdělávací soustavy. Uvádí základní směry a cíle dalšího vývoje, stanoví opatření na úrovni státu s cílem sjednotit vzdělávací politiku 14 krajů a státu. Základním principem dlouhodobého záměru pro následující období je zvýšit kvalitu a efektivitu ve vzdělávání, a tím také konkurenceschopnost naší republiky v mezinárodním porovnání. V souvislosti s dlouhodobým záměrem MŠMT každoročně vyhláší rozvojové programy pro veřejné vysoké školy. Úspěšným žadatelům jsou posléze poskytnuty dotace ze státního rozpočtu. (17)

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích (JU ČB) měla v roce 2010 zastoupení v decentralizovaných rozvojových programech s projektem Mezinárodní mobilita studentů. Celkovým cílem tohoto projektu bylo umožnit vycestovat studentům jednotlivých fakult JU ČB na studijní a pracovní stáže. Dle prezentace paní docentky Betákové o tomto projektu se v roce 2010 vyčerpalo 1 705 000 Kč z dotací MŠMT. Z toho se na mobilitu studentů na ZSF vyčerpalo 150 000 Kč. Namibie se stala v tomto roce společně s Itálií 3. nejnavštěvovanější destinací. Jen za ZSF do ní odcestovali 3 studenti, z toho jedna studentka studijního oboru porodní asistentka. (2)

Spolupráci mezi Karas regionem v Namibii a ZSF můžeme datovat prakticky od roku 2003. Od tohoto roku bylo vysláno do Namibie na pracovní stáž v rámci projektu organizace Člověk v tísni celkem 5 studentů - dobrovolníků, a to zejména ze studijního oboru sociální práce. V roce 2010 bylo podepsané Memorandum porozumění, tzv. Memorandum of Understanding mezi Ministerstvem zdraví a sociálních služeb Republiky Namibie a mezi ZSF. Nejdůležitější body této dohody tkví zejména v mobilitě, výměně studentů, učitelů, zdravotnických profesionálů, managerů. Dále v předávání publikací, informací a koordinaci relevantních výzkumných projektů. Od dubna 2010 se tak v rámci tohoto Memoranda do Namibie odcestovalo celkem 8 studentů, z toho 4 sociální pracovnice, 2 fyzioterapeuti a 2 porodní asistentky. Vysílání

studentů ZSF je stále dlouhodobým záměrem nejen této dohody, ale i dlouhodobého záměru JU ČB, která tak zároveň splňuje dlouhodobé záměry MŠMT České republiky a snaží se tak přispět k vytváření společné evropské politiky ve vysokoškolském vzdělávání, jež je více méně smyslem tzv. Boloňské deklarace. (17, 20)

1.1.3 Přínosy zahraničních stáží

Mobilita studentů má dle NAEP velký přínos pro samotné studenty i pro další rozvoj mezinárodní spolupráce vysokých škol. Zahraniční zkušenost přináší studentům možnost srovnání s jinou organizací studia a novými výukovými metodami. Studenti si v zahraničí prohlubují své znalosti jak po své odborné stránce, tak i po jazykové stránce. Erasmus dává studentům šanci nejen studovat nebo pracovat, ale i žít v cizí zemi, poznat její kulturu a sociální prostředí. V mnoha případech je program Erasmus podnětem pro rozvoj další mezinárodní spolupráce.

V rámci pracovní stáže může student ještě během studia absolvovat cennou praxi v oboru a zkusit se uplatnit na evropském pracovním trhu, a to například v podniku, školicím či výzkumném středisku nebo v jiné organizaci. Zpětné vazby od studentů, kteří pracovní stáž absolvovali, jsou dle NAEP téměř beze zbytku kladné a velmi si pochvalují získávání praktických zkušeností. (26)

Z výzkumu generálního ředitelství pro vzdělávání a kulturu Evropské komise z roku 2011 *Youth on the move* vyplývá, že nejčastěji udávaným přínosem zahraničních stáží je na prvním místě zlepšení jazykových schopností následované hned zlepšením povědomí o jiné kultuře a větší schopností přizpůsobit se novým situacím. Více jak ¾ respondentů (79%) dotázaných z ČR jako jeden z největších přínosů stáže spatřovali právě ve zlepšení svých dovedností v cizím jazyce. Získání profesionálních dovedností, které studenti před výjezdem na stáž neměli, bylo udáváno jako čtvrtý nejčastější přínos zahraničních stáží. Mezi další přínosy patřily lepší interpersonální dovednosti, lepší možnosti pro uplatnění na trhu práce, lepší akademické znalosti, získání kreditů pro svůj studijní program, praxi, a další přínosy. (29)

Ze závěrečných zpráv porodních asistentek ze ZSF JČU, které se pracovních stáží Erasmus zúčastnily, jednoznačně vyplývá, že hodnotily odborný a osobní přínos stáží na vysoké úrovni. Ve speciálních formulářích, které povinně vyplňovaly na závěr svého pobytu, studentky souhlasily s tvrzením, že díky zkušenostem, které nabyly v průběhu pracovní stáže, se jim podařilo rozvinout kompetence pro práci s novými technologiemi. Dále shodně souhlasily s tvrzením, že pracovní stáž jim pomůže při budoucím hledání zaměstnání a že na základě zkušeností ze stáže po dokončení studií budou zvažovat práci v jiné evropské zemi. V seznamu toho, co studentky po absolvování pobytu nejvíce ocenily, nejčastěji zaznívalo: prohloubení odborných znalostí, profesionální přínos, zlepšení jazykových znalostí, pobyt v cizí zemi jako životní zkušenost, nezávislost a soběstačnost. V otevřené otázce, kdy studentky měly odpovídat, jestli by stáž dalším studentům doporučily, se objevily výroky jako: „...je to obrovská životní zkušenost...“, „...tuto stáž doporučím jednoznačně každému ze svého oboru...“, „...Považuji to za největší zkušenost, kterou jsem zatím prožila a vřele doporučuji zahraniční stáž všem studentům...“. Výroky z pracovní stáže v Namibii: „... získáte bohaté zkušenosti. Poznáte nové přátele. Rozšíříte si obzory a možná malinko změníte pohled na život...“ (14)

1.2 Vzdělávání porodních asistentek v České republice

1.2.1 Legislativa spojená se vzděláváním porodních asistentek v České republice

1.2.1.1 Zákon č. 96/2004 Sb., Vyhláška č. 55/2011 Sb.

Vzdělávání porodních asistentek v České republice je ošetřeno v první řadě zákonem z roku 2004 *O podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání*. Tento zákon definuje nejen získávání způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání, ale také podmínky k výkonu činností

tohoto povolání. Upravuje zároveň i celoživotní vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví.

Dle tohoto zákona je porodní asistentka způsobilá vykonávat své povolání poté, co absolvovala tříletý, akreditovaný, bakalářský studijní obor pro přípravu porodních asistentek či nejpozději ve školním roce 2003/2004 zahájila tříleté studium oboru diplomovaná porodní asistentka na vyšší zdravotní škole, který také úspěšně absolvovala. Poslední možností, která opravňuje způsobilost k výkonu povolání porodní asistentky je absolvování střední zdravotnické školy v oboru ženská sestra nebo porodní asistentka s podmínkou zahájení prvního ročníku nejpozději ve školním roce 1996/1997. (44)

Důležitým dokumentem pro porodní asistentky je také *Vyhláška č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků*. V § 5 je definováno, jaké činnosti porodní asistentka vykonává a jakou základní a specializovanou ošetrovatelskou péči zajišťuje těhotným, rodícím ženám a šestinedělkám prostřednictvím ošetrovatelského procesu bez odborného dohledu. Porodní asistentka poskytuje ošetrovatelskou péči i ženám s gynekologickým onemocněním.

Pro potřeby této bakalářské práce je důležitý fakt, že zdravotnický pracovník s odbornou způsobilostí, tedy i porodní asistentka, se podílí na praktickém vyučování ve studijních oborech, které vedou k získání způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání uskutečňovaných středními školami a vyššími odbornými školami, v akreditovaných zdravotnických studijních programech k získání způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání uskutečňovaných vysokými školami v ČR a ve vzdělávacích programech akreditovaných kvalifikačních kurzů. (22)

1.2.1.1 Vyhláška č. 39/2005 Sb.

Vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví *minimální požadavky na studijní programy k získání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání*, vyšla v souvislosti s výše jmenovaným zákonem *O podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání*. Jak již bylo řečeno, dle této vyhlášky může povolání porodní asistentky vykonávat absolvent nejméně 3letého akreditovaného studijního programu. Studium se skládá z teoretické výuky, která musí být v koordinaci s praktickým vyučováním vyvážená tak, aby mohly být znalosti a dovednosti získány odpovídajícím způsobem.

Studium umožňuje získat znalosti a dovednosti v etice zdravotnického povolání v oboru, v administrativních činnostech ve zdravotnictví, zejména ve vedení dokumentace týkající se oboru, včetně elektronické podoby této dokumentace, v organizaci a řízení zdravotní péče, v základech podpory a ochrany veřejného zdraví, včetně prevence nozokomiálních nákaz, v první pomoci a zajišťování poskytování zdravotní péče v oboru. Dále jsou znalosti poskytovány v porodní asistenci a klinických oborech. Studium poskytuje i znalosti a dovednosti v sociálních a dalších souvisejících oborech.

Kromě obsahu náplně teoretické výuky je v této vyhlášce definováno a popisováno praktické vyučování, které trvá nejméně 1200 hodin a probíhá kromě zdravotnických zařízení i ve zdravotnických zařízeních působících ve vlastním sociálním prostředí žen a jejich rodin. Touto vyhláškou je ustanoveno, že studující se během tohoto vyučování účastní činnosti zdravotnických zařízení tak, aby tyto činnosti přispívaly k jejich vzdělávání. Vykonávání těchto činností studujícím umožňuje seznámit se s odpovědností spojenou s činností porodní asistentky, učí je přebírat zodpovědnost za poskytovanou zdravotní péči. Praktické vyučování poskytuje zkušenosti ze spolupráce s dalšími zdravotnickými pracovníky. Na konci vyučování dochází k ohodnocení praktických dovedností.

Za organizaci a odbornou úroveň praktického vyučování nesou odpovědnost pověřené osoby, a to zdravotničtí pracovníci kvalifikovaní v oblasti porodní asistence, popřípadě také osoby pedagogického povolání podle zvláštního právního předpisu, které jsou způsobilé k provádění činností, jež jsou obsahem praktického vyučování. Jiní odborníci mohou být také do tohoto vyučování zapojeni.

Předmětem vyhlášky 39 je i seznam a přesný minimální počet výkonů vztahujících se k praktické výuce (viz příloha 1). (42)

1.2.1.1 Metodický pokyn k vyhlášce č. 39/2005 Sb.

Metodický pokyn je podrobnější a upřesňující rozpracování rozsahu § 5 vyhlášky č. 39/2005 Sb. Tento pokyn byl uveřejněn v podobě národního vzdělávacího standardu pro regulované nelékařské povolání porodní asistentka. Vymezení výchovně vzdělávacích cílů, tedy profesních kompetencí v národních standardech vychází z Evropské strategie Světové zdravotnické organizace (SZO) pro vzdělávání všeobecných sester a porodních asistentek z roku 1998 a z direktivy Evropské komise pro porodní asistentky – směrnice 2005/36/ES.

Metodický pokyn podrobněji rozpracovává cíle studia studijního programu a cíle týkající se profesního vývoje a profesní činnosti porodní asistentky v systému zdravotní péče. Vymezuje také profil absolventa studijního programu. Nedílnou součástí metodického pokynu tvoří tabulky vyučovaných předmětů, které jsou rozděleny na povinné základní a oborové, na předměty povinně volitelné a volitelné. Metodický pokyn rovněž zahrnuje předepsané výkony vedoucí ke kompetencím v implementaci na praktické vyučování. Nalezneme zde i vymezení základních, specializovaných a vysoce specializovaných výstupních znalostí a dovedností, vymezení funkcí porodních asistentek. Je zde zmíněna i charakteristika profesí a institucí, kde může absolventka studijního programu porodní asistence uplatnit získané vzdělání. V metodickém pokynu jsou i podrobněji rozebrány podmínky kvalifikačního vzdělávání, a to podmínky vstupní, průběžné a výstupní. Absolvování studijního programu porodní asistence

umožní budoucí registraci nebo získání zákonem předepsané licence k výkonu povolání ve státech EU. (21)

1.2.2 Praktická výuka porodních asistentek v České republice

V metodickém pokynu je anotace předmětu odborné praxe popisována jako praktický předmět, který probíhá na akreditovaných pracovištích formou blokové výuky, a to vždy nejméně jeden týden vcelku. Počet hodin odborné praxe za celé studium oboru porodní asistentka činí dle metodického pokynu nejméně 1200 hodin. Na ZSF v Českých Budějovicích během profesní přípravy studentky porodní asistence absolvují celkem 1700 hodin praktické výuky. Studentka se v jednotlivých ročnících dostavuje na předepsaná oddělení praktické výuky, kde pracuje v ranních a odpoledních službách v rozsahu 40 hodin týdně. Na novorozeneckém oddělení a na porodním sále je možnost pracovat i v nočních směnách. Na odděleních kde je tomu zvykem a o víkendech, je možné pracovat ve dvanáctihodinových směnách. (11, 21,45)

Pracoviště pro odbornou praxi jsou vybírána na základě stanovených požadavků kladených na výuku a jsou představovány akreditovanými zařízeními ambulantních, jednodenních, lůžkových a domácích zdravotních služeb. Tato zařízení splňují stanovená kritéria včetně seznamu praktických výkonů. Jejich platnost a dodržování je smluvně zajištěno.

Zaměření odborné praxe je na ambulantní ošetrovatelskou péči, ošetrovatelskou péči na porodním sále a v šestinedělí, na ošetrovatelskou péči o těhotné a o ženy s rizikovým těhotenstvím, ošetrovatelskou péči o novorozence na novorozeneckém oddělení a na ošetrovatelskou péči na gynekologickém oddělení včetně operačních sálů.

Dle Vyhlášky č. 39 je z požadavků na pracoviště odborné praxe nutno zmínit, že k řádným náležitostem pracoviště odborné praxe patří kromě pomůcek potřebných pro provádění odborné praxe, prostoru pro převlékání a odpočinek studentů i mentor/ka

praxe, který/á splňuje kvalifikační a odborné požadavky. Výuka probíhá pod vedením tohoto školitele odborné praxe - mentora odborné praxe nebo pod vedením akademického pracovníka vysoké školy. Počet studentů na jednoho mentora/ku je stanoven podle typu pracoviště. Optimální je 1 – 3 na pracovišti, kde probíhá péče o ženu a dítě (např. lůžkové nebo ambulantní zařízení) a 1 – 2 studentky na porodním sále, JIP/ARO a operačním sále. Výkony prováděné na odborné praxi jsou zaznamenávány do Záznamníku výkonů a jiných odborných aktivit v porodní asistenci – Logbook, který připravuje vysoká škola. V tomto Logbooku jsou dány jasné povinnosti a práva praktické výuky pro studenty a mentory/ky. (21, 45)

1.2.3 Vliv mentorství na praktickou výuku porodních asistentek v ČR:

Dle Vrublové a Poláškové se pojem mentorství v ošetrovatelství objevuje v odborné literatuře až v posledních 25-30 letech. První mezinárodní konference o mentorství, která se konala ve Vancouveru v roce 1980, nastínila směr výzkumu v této oblasti a koncept mentorství v ošetrovatelství. (40)

Pojem mentor odvozuje svůj původ z řeckého jazyka, od bájného učitele Telemacha, syna Odyssea. Znamená otcovského přítele a poradce, vychovatele, učitele, též mravokárce. Mentor doprovází svého svěřence na cestě transferu získaných teoretických znalostí a dovedností do odborné praktické reality. Mentorem je porodní asistentka, která pracuje na daném oddělení, zná prostředí, interpersonální vztahy na pracovišti, zvyklosti oddělení, zná pacienty a ti znají ji. Mentor přiděluje studentům vhodné pacienty s ohledem na jejich dovednosti a znalosti, zpřístupňuje jim jednoduché i komplexní pracovní úkony, koriguje chyby, poskytuje tipy a návody. Je svému svěřenci supervizorem, odpovídá na jeho otázky, řeší eventuální potíže vzniklé v kontaktu s klienty, ošetrovatelským týmem, spolupracovnicemi dalších odborných a funkcionálních odvětví v rámci interdisciplinární spolupráce. Mentorka motivuje studenty a stává se pro ně vzorem. (1, 4)

Cílem mentorské činnosti není dopomoci svěřenci k získání odborné kvalifikace, nýbrž jedná se o víceúrovňové vedení ve vzájemných mezilidských vztazích za použití odpovídajících znalostí a dovedností působením na individualitu jedince. To vše se děje za nezbytné spolupráce mentora s kolegy uvnitř i vně ošetrovatelského týmu, svěřencem samotným, vzdělávací a zdravotnickou institucí, na základě pedagogických a psychologických dovedností mentorů, sebereflexe a struktury výchovně výukového procesu. (1)

Dle Jarošové a Dušové je kvalita ošetrovatelské péče prokazatelně vyšší v zařízeních, kde působí mentoři. Ošetrovatelská péče je na těchto pracovištích efektivněji organizována a přináší kvalitnější terapeutické prostředí pro pacienty/klienty. Sestry, které pracují s podporou a podle rad mentorů, uvádí vyšší míru sebeaktualizace, větší spokojenost s pracovním prostředím a náplní práce, lepší týmovou spolupráci a méně stresujících situací.

„Budou-li klinické odborné praxe studentů vedeny kvalifikovanými a kompetentními mentory, očekáváme zvýšení kvality praktické výuky a přípravy studentů bakalářských oborů všeobecná sestra a porodní asistentka a do důsledku zkvalitnění poskytované ošetrovatelské a zdravotní péče“ (10, s. 4).

1.2.3.1 Požadavky a doporučené činnosti mentora/ky odborné praxe

Odpovědnost za klinický dozor nad studenty procházejícími praxí v rámci jejich specializace nese akademický pracovník, vysokoškolský učitel studijního programu Porodní asistence, který tuto odpovědnost sdílí s mentorem odborné praxe studenta. Mentor/ka v první řadě splňuje požadavek na způsobilost k výkonu povolání podle platných právních předpisů, je odborníkem se způsobilostí k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu a má minimálně 2 roky praxe v oboru. Svou odbornou způsobilost si pro roli vyučujícího neustále udržuje. Mentor praktické výuky má stejně jako učitel poznatky z didaktiky, komunikace a má organizační a řídicí schopnosti. Je

empatický, kreativní s kladnými osobnostními vlastnostmi, díky kterým může pozitivně ovlivňovat a profesionálně vést jemu svěřené studenty. Tyto znalosti jsou u studentů dle Lengyelové, Sovové a Horanské vysoko ceněné a zvyšují autoritu vyučujícího. Za naprostou samozřejmost se považuje osobnostní výbava mentora, neboť by mělo být usilováno, aby absolventi oboru Porodní asistence byli nejen odborně vysoce fundováni, tedy dobře ovládali svůj obor, ale aby byli žádoucím způsobem vybaveni i osobnostně, ve smyslu psychosociálního, etického jednání a chování. Jen od takového absolventa lze očekávat vysoce humánní přístup ke klientům, kolegům a k lidem vůbec. (16, 21, 40)

Cílem práce mentorů je úspěšná a pozitivní adaptace mentorovaného studenta na nové pracovní prostředí, včetně adaptace sociální, což má zásadní vliv na kvalitu poskytované péče. Mentor klinické praxe ošetrovatelství a porodní asistence vykonávající kvalitní mentorskou činnost má, dle Zuzákové, jasnou koncepci vykonávání kvalitní mentorské činnosti, působí jako profesionální vzor pro studenta, poskytuje kvalitní ošetrovatelskou péči metodou ošetrovatelského procesu, přičemž péče reflektuje potřeby klienta. Dále má mentor vysokou odbornou i morální úroveň, disponuje novými vědeckými poznatky klinické praxe, demonstruje odborné sesterské činnosti na úrovni excelence, respektuje Etický kodex porodní asistentky a Práva pacienta.

Mentor/ka je v oblasti vedení odborné praxe metodicky řízen/a vedoucí/m fakulty (katedry, ústavu) ošetrovatelství na vysoké škole. Při vedení praxe je nadřízen/a přiděleným studentům/tkám. Mentor/ka aktivně vede odbornou praxi v souladu s obsahovou náplní studijních předmětů. Mentor/ka odborné výuky přiděluje studujícím pacientky/klientky v souladu s jejich vědomostmi a dovednostmi a ověřuje si jejich znalosti, aby nedošlo k ohrožení zdravotního stavu klientky/pacientky. Motivuje studující k co nejlepšímu výkonu na pracovišti. Předává poznatky a dovednosti v souladu s nejnovějšími poznatky z porodní asistence, z ošetrovatelství a příslušného klinického oboru, v němž působí. Spolupracuje s pracovníky fakulty (katedry, ústavu) ošetrovatelství na organizaci odborné praxe a hodnocení studentů. Soustavně se vzdělává v teoretických poznacích porodní asistence, v příslušném klinickém oboru,

pedagogice a účastní se připravovaných vzdělávacích seminářů, kurzů připravovaných vzdělávací institucí. Další vymezení pravomocí mentorky dle metodického pokynu k Vyhlášce č. 39 lze nalézt v příloze 2. (10, 21, 46)

1.2.3.2 Vzdělávání porodních asistentek pro roli mentora klinické praxe:

Co se týká vzdělání a přípravy registrovaných porodních asistentek na mentorství praktické výuky studentů v ČR, v současnosti je to řešeno formou celoživotního vzdělávání, a to certifikovanými kurzy akreditovanými Ministerstvem zdravotnictví. Mezi kurzy patří například *Mentor klinické praxe ošetrovatelství a porodní asistence* při Univerzitě Pardubice (Fakulta zdravotnických studií), kurz *Mentor klinické praxe v ošetrovatelství a porodní asistenci* při Ústavu zdravotnických studií v Ústí nad Labem a kurz *Pedagogické vedení studentů v klinické praxi* při Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, atd. Všechny tyto kurzy jsou ve své podstatě zaměřeny na profesionální přípravu porodních asistentek k pedagogické činnosti při vedení studentů na odborné praxi v nemocnicích. Během kurzů frekventanti získají vědomosti a dovednosti z psychologických, pedagogických, didaktických disciplín a jiných souvisejících oblastí, které jsou nezbytné pro práci mentora. Neboť porodní asistentky - mentorky mají mnohdy sice velké zkušenosti z oboru, ale vzhledem k dřívějšímu typu vzdělávání v oboru Porodní asistentka nemají požadované znalosti v oblasti pedagogiky, psychologie, etiky a dalších předmětů potřebných k vykonávání této pedagogické činnosti.

Hlavním cílem projektů a kurzů je tedy příprava zdravotnických profesionálů, rozvoj jejich osobního profesního růstu, vytvoření sítě mentorů pro zajištění a vedení nejen klinické praktické výuky studentů bakalářského studijního programu, ale i odborné ošetrovatelské praxe. (34, 35, 36, 37, 38)

1.3 Vzdělávání porodních asistentek ve Finsku

Finská republika je země na severu Evropy o rozloze 338 146 kilometrů čtverečních, z nichž 68 % je pokryto lesy a s počtem 5,3 milionu obyvatel. (19) Finský systém zdravotní péče je dle *Vuorenkoski* na velmi dobré úrovni díky několika ukazatelům. Průměrná délka života u žen 83 let a u mužů 76 let řadí Finsko vysoko na celosvětovou úroveň. Kojenecká úmrtnost činila v roce 2008 2,6 zemřelých na 1000 živě narozených. Patří tak mezi jednu z nejnižších na světě. (41) V roce 2009 připadala na 100 tisíc žen péče 21,3 gynekologů, což je společně se zeměmi jako Austrálie a Nový Zéland jeden z nejnižších počtů. Zároveň v tomto roce na 100 000 žen ve Finsku připadala péče 76,3 porodních asistentek, v Austrálii 182,3; na Novém Zélandu 112. Tento nízký počet gynekologů poskytujících péči a vysoký počet porodních asistentek lze dle Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) částečně vysvětlit tím, že porodní asistentky hrají v systému prenatální péče a péče o fyziologické těhotenství důležitou roli, která snižuje potřebu lékařských konzultací. (27)

Finsko je od roku 1995 členem Evropské unie a vzdělávání porodních asistentek a jejich praxe se tak řídí legislativními dokumenty EU, a to prostřednictvím evropské směrnice 2005/36/ES, kde lze mimo jiné nalézt základní požadavky pro teoretickou a praktickou výuku porodních asistentek. (6, 18)

Budoucí porodní asistentky se ve Finsku vzdělávají na Univerzitách aplikovaných přírodních věd, tzv. University of Applied Sciences. Ovšem ne na všech těchto univerzitách je studijní program pro studium porodní asistence vytvořen. Není tomu tak ani ve městě Kemi na tzv. Kemi-Tornio University of Applied Sciences, kam studentky porodní asistence vyjíždějí na praktické stáže pořádané ZSF. Nejbližším městem pro studium porodní asistence je tak město Oulu a její Univerzita aplikovaných přírodních věd, tzv. Oulu University of Applied Sciences.

Do studijního programu Porodní asistence univerzity v Oulu je každoročně přibíráno 15-20 nových studentů. Průprava studia trvá minimálně 4,5 roku. Obvykle

trvá 4,5 až 5 let, přičemž dva až dva a půl roku studia patří studiu základních ošetrovatelských dovedností. Student musí získat během celého studia minimálně 270 ECTS, přičemž každý rok je minimální počet pro postup do dalšího ročníku 60 kreditů. Absolvováním studia tohoto programu se ve Finsku získá titul bakalář ošetrovatelských věd, tzv. Bachelor of Science in Nursing. Pro splnění studia je mimo jiné nutné vypracovat bakalářskou práci (15 ECTS) a závěrečnou práci o porodnictví (5 ECTS).

Po úspěšném absolvování celého studia, včetně praktické výuky a předepsaných minimálních výkonů v porodní asistenci daných legislativou EU, napsání a obhajoby obou závěrečných prací a předvedení simulovaného porodu konce pánevního a dystokie ramének, student obdrží diplom. Poté musí absolvent univerzity poslat žádost o oprávnění provozovat povolání porodní asistentky k Národnímu kontrolnímu úřadu pro sociální péči a zdraví, tzv. National Supervisory Authority for Welfare and Health. Schválením této žádosti se absolvent stává oprávněným zdravotnickým profesionálem porodní asistentka a registrovaná zdravotní sestra. (28, 39)

1.3.1 Praktická výuka porodních asistentek ve Finsku

Porodní asistentky jsou ve Finsku vzdělávány, aby pečovaly o těhotné, rodící ženy a ženy po porodu. Jejich náplň práce zahrnuje i sexuální poradenství, plánování rodiny a celkovou podporu rodičovství. Cílem vzdělávání je posílení postavení žen, mužů, novorozenců a rodiny jako celku.

Praktická výuka na Univerzitě aplikovaných přírodních věd v Oulu, tzv. Oulu University of Applied Sciences, probíhá kromě základních zdravotnických zařízení (místní nemocnice, porodnice) i v centrální univerzitní nemocnici (interní a chirurgické oddělení, operační sály, oddělení gynekologie, porodní sál, prenatální oddělení, oddělení šestinedělí a oddělení neonatologie). Celkové množství kreditů za praktickou výuku je 90 ECTS. Přičemž největší množství praxe z oblasti porodnictví se odehrává ve 4. ročníku a v posledním semestru 5. ročníku. Na porodním sále studenti stráví

celkem 20 týdnů, na gynekologickém oddělení 8 týdnů, 9 týdnů na oddělení šestinedělí, atd. Dle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací, jsou ustanoveny podmínky nejen ke studijnímu plánu teoretické a technické výuky porodních asistentek, ale jsou stanovena i pravidla k praktické a klinické výuce. Mezi tato pravidla patří mimo jiné to, že studentka provede nejméně čtyřicet porodů, účastní se nejméně 100 poporodních vyšetření a vyšetření zdravých novorozenců, dohlíží a pečuje o 40 žen s rizikovým těhotenstvím při porodu a po něm, atd. (5, 15, 28)

Dle finské porodní asistentky a zároveň vyučující na výše zmíněné Univerzitě aplikovaných věd v Oulu paní *Minna Maninnen* a dle porodní asistentky pracující na Univerzitě aplikovaných věd v Rovaniemi, paní *Sirkka Havelaové*, zatím studenti nemají v nemocnicích při praktické výuce klinické tutorů či mentory. Na jejich výuce se podílejí všechny porodní asistentky a zdravotní sestry příslušných oddělení. Dle asistentky z katedry porodnictví z Univerzity aplikovaných věd ve městě Vaasa, paní *Evy Matintupové*, se porodní asistentky, pracující v nemocnicích, podílejí na výuce studentů až po jednom roce vykonávání své praxe. Dle všech těchto porodních asistentek tedy k praktické výuce studentů porodní asistence v nemocnicích není zatím třeba speciálního vzdělávání v oblasti mentorství (viz příloha 3). Při hodnocení studentů na praxi o problematice praktické výuky společně se studenty diskutují porodní asistentky a vyučující z univerzit. (28)

1.4 Vzdělávání porodních asistentek v Namibii

Namibie je země o rozloze 824 269 kilometrů čtverečních s populací čítající přibližně 2,1 miliónů obyvatel. Rozsáhlost této země spojená s malou populací a extrémním nedostatkem kvalifikovaných zdravotních pracovníků, představuje značné výzvy pro vládu, která má zajistit rovný přístup a poskytnutí kvalitních zdravotních služeb. Toto tak zůstává pro Namibii jedním z největších úkolů a velkým omezením v poskytování efektivní a kvalitní péče o pacienty s HIV&AIDS. (31)

V červenci roku 2004 byl schválen parlamentem a podepsán prezidentem Republiky Namibie Ošetřovatelský zákon tzv. Nursing Act. Tento zákon se zabývá nejen organizací, funkcemi a pravomocemi namibijské Rady Sester, tzv. Nursing Council, ale zejména upravuje ve svém znění podmínky ke vzdělávání, výcviku, kvalifikacím a registracím zdravotních pracovníků, včetně zdravotních sester a porodních asistentek. Dle tohoto zákona v Namibii může povolání porodní asistentky provozovat buď registrovaná porodní asistentka tzv. registered midwife, či přihlášená porodní asistentka, tzv. enrolled midwife. Dle Zákona ošetřovatelských profesí, tzv. Nursing Professions Act, přihlášené porodní asistentky mohou vykonávat své povolání pouze pod supervizí registrované zdravotní sestry či porodní asistentky a s jinou mírou kompetencí nežli registrovaná porodní asistentka. (7, 8, 30)

Největší vzdělávací institucí je bezesporu univerzita sídlící v hlavním městě Namibie Windhoek, tzv. University of Namibia, kde studiem na Fakultě medicíny a zdravotních věd lze vystudovat obor Diplom v porodnictví, tzv. Diploma in Midwifery Science či Diplom v komplexním ošetřovatelství a porodnictví, tzv. Diploma in Comprehensive Nursing and Midwifery Science. Na základě studijního plánu těchto oborů se absolventi stávají registrovanými porodními asistentkami, tzv. Registered Midwives či registrovanými zdravotními sestrami/porodními asistentkami, tzv. Registered Nurses/Midwives. (31)

Dalšími vzdělávacími institucemi jsou jednotlivé sekce Ministerstva zdraví a sociálních služeb tzv. Národní zdravotní výcviková centra, která jsou zastoupena v jednotlivých krajích Namibie, jako například i v Karas regionu ve městě Keetmanshoop, kam studentky ZSF vyjíždějí pravidelně na pracovní stáže. Absolventi studia v těchto centrech se stávají přihlášenými sestrami/porodními asistentkami, tzv. enrolled nurses/midwives. (7, 23)

Minimální délka základního denního studia oboru Diplom v komplexním ošetřovatelství a porodnictví jsou 4 roky. Akademický rok je rozdělen do 2 semestrů, každý z nich čítá 14 výukových týdnů. Každý studijní modul je ohodnocen kredity, přičemž dle Namibijského kvalifikačního úřadu, tzv. Namibia Qualifications Authority,

je jeden kredit definován jako 10 hodin teoretické výuky zahrnující jak hodiny přednášené, tak individuální hodiny strávené nad studiem.

Studijní program se skládá z výukových modulů, které jsou různě rozloženy do 4letého studia. Například Všeobecná ošetrovatelská věda, tzv. General Nursing Science, Veřejné zdravotnictví, tzv. Community Health Nursing Science, jsou vyučovány každý semestr po celé 4 roky studia. Duševní zdraví, tzv. Mental Health je modulem vyučováním pouze ve 4. ročníku studia. Modul Porodnictví, tzv. Midwifery Science, je vyučován po oba semestry druhého a třetího ročníku studia. Ve druhém ročníku je vyučován tento modul 4 hodiny týdně a obsahuje čtyři hlavní kurzy: Reprodukční zdraví, anatomie a fyziologie ženského reprodukčního systému, Těhotenství a prenatální péče, Fyziologický porod. Posledním modulem je Fyziologické šestinedělí a péče o novorozence. Ve třetím ročníku je modul Porodnictví rozdělen do pěti kurzů, a to na Rizikové těhotenství, Nepostupující a dlouho trvající porod, Abnormální polohy plodu a akutní stavy při porodu, Komplikované šestinedělí, rizikový novorozenec a nemocný kojeneček. Poslední modul nese název Zdravé matky, zdravé děti, prevence přenosu HIV&AIDS z matky na dítě v Namibii (viz příloha 4). (31)

Minimální délka studia oboru Diplom v porodnictví jsou 2 roky, ovšem podmínkou k přijetí pro tento obor je vlastnit diplom registrované zdravotní sestry. Uchazečkám o studium může být prominut první rok studia po úspěšném absolvování testu z všeobecného ošetrovatelství, anatomie a fyziologie. (30)

Porodní asistentky, které úspěšně vystudovaly, podávají Radě sester žádost obsahující veškeré potřebné dokumenty potvrzující její kvalifikaci. Tato kvalifikace je získávána úspěšným splněním četných zkoušek vzdělávacích institucí a předepsaným splněním odborné praxe, které ustanovilo Ministerstvo zdravotnictví a sociálních služeb v Namibii. Podrobnosti týkající se zkoušení a odborné praxe porodních asistentek v Ošetrovatelském zákonu nejsou definovány. (7, 8)

1.4.1 Praktická výuka porodních asistentek v Namibii

Praktická výuka se odehrává v různých odděleních zdravotní péče a je rozdělena podle modulů do jednotlivých ročníků. Při modulu porodnictví je tedy praxe v prenatálních klinikách a na porodnických odděleních realizována v průběhu 4 semestrů ve 2. a 3. Ročníku. V případě oboru Diplom v porodnictví 2 – 4 semestry, a to ve výši 960 hodin při 20 hodinách praxe týdně. (31) Studentky těchto oborů mají k dispozici registr klinických výkonů v porodnictví, tzv. Clinical Record and Midwifery Register, či rejstřík praktické výuky, tzv. Practical Register, kde jsou stanovena pravidla praktické výuky a minimální požadavky praktických výkonů, které je potřeba splnit k úspěšnému dokončení studia. Student má zároveň předepsané množství výkonů, které musí splnit, aby mohl postoupit do dalšího semestru. Nesplní-li tyto požadavky, není připuštěn k závěrečným testům a zkoušce z porodnictví. Součástí těchto registrů praktické výuky jsou kromě tabulek a kolonek, kam studenti vpisují jednotlivé výkony, i partogramy, listy z těhotenských průkazek a jiné části dokumentací, se kterými se studenti setkají na prenatálních klinikách či v nemocnici, kde stážují a které se tak během studia učí vyplňovat.

Mezi výkony na prenatálních klinikách patří kromě 30 vyšetření těhotných, edukace těhotných o zdravé výživě, např. i konzultace s HIV pozitivními klientkami o testování jejich dětí na HIV pozitivitu a poradenství o možnostech jejich výživy. Další výkony prenatální péče (i péče v šestinedělí) jsou domácí návštěvy pacientek. Co se týká výkonů na porodním sále, student by měl ošetřit minimálně 25 žen v 1. době porodní, provést 15 vaginálních vyšetření, odvést 15 fyziologických porodů, provést 5 epiziotomií s jejich následnou suturou, atd.

V Registru klinických výkonů v porodnictví jsou také uvedeny jednotlivé výkony, se kterými byl student během praktické výuky seznámen, které mu registrovaná porodní asistentka názorně předvedla a výkony, které má student povinnost oddemonstrovat registrované porodní asistentce či školnímu tutorovi během své praxe. Student přesně ví, jaké náležitosti má jeho demonstrace výkonu obsahovat a za co bude

hodnocen. Mezi výkony, které má student povinnost předvést, patří například zevní a vnitřní vyšetření těhotné, fyziologický porod, zhodnocení novorozence dle Apgar score, atd. (viz příloha 5). Demonstraci výkonu student provádí až poté, co si je jistý jeho správným provedením. Až tehdy žádá registrovanou porodní asistentku či mentorku o přezkoušení a zhodnocení. V instrukcích, které jsou na začátku Registru výkonů zmíněny, je i poznámka, že by student měl přijmout v rámci své praktické výuky pomoc od jakékoliv kvalifikované osoby pracující ve zdravotním zařízení. Poté, co je student shledán kompetentním v provádění praktického výkonu registrovanou porodní asistentkou, očekává se od něj, že bude předávat své zkušenosti ostatním studentům.

Tutor praktické výuky z fakulty či z výcvikového centra za studenty dochází minimálně jednou měsíčně na supervizi pokroku, odpovědnosti, zájmu, spolupráce a postoje studenta k praktické výuce. Student se však na svého tutora může kdykoliv obrátit v případě jakýchkoliv problémů. Tutor spolupracuje s registrovanými porodními asistentkami a pomáhá jim s klinickým vyučováním studentů například přípravou hodnotících dokumentů pro demonstraci výkonů. (32, 33)

2 Cíl práce a výzkumné otázky

2.1 Cíl práce

Cíl 1: Zjistit specifika přínosu zahraničních stáží pro studentky porodní asistence.

Cíl 2: Zjistit specifika praktické výuky porodních asistentek ve Finsku a v Namibii a najít možnosti jejich integrace do systému vzdělávání porodních asistentek v Čechách.

2.2 Výzkumné otázky

VO 1: Jaký je konkrétní přínos ze zahraničních stáží z pohledu studentek, které stáž absolvovaly?

VO 2: Jaká jsou specifika praktické výuky porodních asistentek ve Finsku a v Namibii z pohledu studentek, které stáž absolvovaly?

VO 3: Lze podle absolventek stáží tato specifika praktické výuky aplikovat na systém vzdělávání porodních asistentek v České republice?

3 Metodika

3.1 Metodika výzkumu

Pro bakalářskou práci bylo použito kvalitativní výzkumné šetření, kde technikou sběru dat byly strukturované rozhovory. Tato metoda byla vybrána zejména kvůli tomu, že pomáhá udržet zaměření rozhovoru. Dotazovaný však může zároveň uplatnit vlastní zkušenosti a názory. Díky předem danému seznamu otázek se zajistilo, že se dostane na všechna, pro tazatele, zajímavá témata a že se díky stejné struktuře otázek ulehčí následné srovnání jednotlivých rozhovorů. (9)

Základních otázek bylo připraveno 10 (viz příloha 6) a byly zaměřeny na zjištění specifik praktické výuky na zahraničních stážích a na zmapování názorů dotazovaných o odlišnostech, stejných aspektech praktické výuky ve Finsku a v Namibii. Otázky se také zaměřily na názory respondentek o možné aplikaci specifik praktické výuky do systému vzdělávání porodních asistentek v České republice a v neposlední řadě na zjištění konkrétních přínosů zahraničních stáží.

Rozhovory proběhly v měsíci dubnu 2012 v domácím prostředí respondentek i na klidných veřejných místech Českých Budějovic a Prahy. Rozhovory byly, se souhlasem dotazovaných, nahrávány pomocí audiovizuální techniky a zaznamenávány písemnou formou. Délka rozhovorů se pohybovala od 25 minut do 60 minut. Rozhovory byly následně analyzovány a volně interpretovány do písemné formy.

3.2 Charakteristika výzkumného souboru

Výzkumný soubor tvořily dvě studentky porodní asistence ZSF JU ČB a 3 absolventky této fakulty, které se během svého studia zúčastnily pracovní stáže ve Finsku či Namibii. Celkem tedy bylo provedeno pět rozhovorů.

4 Výsledky výzkumu

4.1 Interpretace rozhovorů s absolventkami zahraničních stáží

4.1.1 Respondentka 1

Respondentka 1 se zúčastnila stáže ve Finsku. Organizace a vedení její praxe probíhalo tak, že vyučující z univerzity, která byla pověřena dohledem nad zahraničními studenty, doprovodila studentku do nemocnice a představila jí mentorku v nemocnici, která za studentku během celé stáže měla zodpovídat. Tato na plný úvazek pracující porodní asistentka studentku provedla po nemocnici, ukázala jí šatny, jídelnu a vysvětlila základní chod oddělení, kde měla následující 3 měsíce praxi absolvovat. Zároveň s ní a s vyučující z univerzity probrala její očekávání, cíle a domluvila se na pracovních směnách, které byly osmihodinové ranní či odpolední, a to s možností kdykoliv zůstat po odpolední směně do noci či přijít na směnu o víkendu.

Respondentka byla každou pracovní směnu přidělena k jedné porodní asistentce, se kterou po celou dobu pracovala a měla s ní společně na starosti příslušné pacientky. Tato porodní asistentka studentce vše potřebné ukazovala a nechala ji pracovat pod svým dohledem. Respondentka se mohla ptát na cokoli a porodní asistentka jí zároveň dávala zpětnou vazbu, co by mohla dělat lépe, jinak, co naopak dělá správně. Ovšem tyto zpětné vazby nedostávala ode všech porodních asistentek. Některé neuměly dostatečně anglický jazyk, kterým se ve finském Kemi domlouvaly. Porodní asistentky byly na tuto zpětnou vazbu zvyklé, neboť s místními studenty, kteří na praxi docházeli ve stejné době, musely zpětnou vazbu studentům psát každý den do jejich dokumentací.

Lékaři se stejně jako porodní asistentky spolupodíleli na jejím vzdělávání. Při jakémkoliv výkonu studentce popisovali přesně to, co dělají. Umožnili jí pod dohledem vyzkoušet mnoho výkonů, přestože to veskrze byly výkony s kompetencí pro lékaře (asistence u operací, zavádění skalpové elektrody, porod dvojčat).

Studentka při rozhovoru popsala, že se jí průběžně všichni ptali na plnění jejích cílů, zda nepotřebuje něco ukázat, naučit. Dle jejích slov se jí všichni věnovali a snažili se jí pomoci dosáhnout splnění všech výkonů. Když se na oddělení z hlediska odborného obohacení studentky konalo cokoliv zajímavého, často samy porodní asistentky pro studentku přišly, upozornily ji. Když porodní asistentky viděly, že se studentce například nedaří odvést dostatečné množství porodů, nabídly se k telefonickému upozornění, když byly vhodné pacientky k porodu v průběhu víkendu.

Kromě prvotního společného setkání studentky s vyučující z univerzity a s mentorkou z nemocnice proběhlo další setkání přibližně v polovině pobytu. Poslední setkání s vyučující a s mentorkou z nemocnice proběhlo na konci pobytu formou závěrečného hodnocení celé praxe. Na těchto setkáních se zejména probíraly cíle, splněná či nesplněná očekávání, co se respondentce líbilo, s čím nebyla spokojená. Mentorka z nemocnice popisovala to, jak studentku hodnotí personál, který s ní dennodenně pracoval. Vyučující z univerzity spíše celé hodnocení usměrňovala, byla komunikačním kanálem mezi studentkami, porodními asistentkami z nemocnice a tamní univerzitou, která spolupracuje se ZSF JU ČB.

Respondentka popsala a charakterizovala mentorku z nemocnice jako vnímavou, projevující zájem o to, jak se studentce líbí na stáži a daří se v práci. Zajímaly ji studentčiny zkušenosti a to, jak se ten či onen výkon provádí v ČR. Velmi se studentce přiblížila tím, že se představila a navrhla, aby ji oslovovala křestním jménem. Samotné studentky se zeptala, jak chce být oslovována. Porodní asistentka byla vzdělaná, s velkými zkušenostmi, což bylo patrné i u komplikovanějších případů, kdy ji ostatní personál prosil o radu či pomoc. Mentorka očividně ráda učila a předávala své zkušenosti, měla zájem o to, aby se studentka pod jejím vedením naučila co nejvíce, což prokazovala například i různým vysvětlováním pomocí demonstrací na dětských pannách či vzájemným zkoušením výkonů studentek mezi sebou. Mentorka půjčovala respondentce knihy o porodnictví k prostudování, set operačních nástrojů, aby ji povzbudila k procvičování sutury epiziotomií a porodních poranění. Tyto operační nástroje si studentka vzala do místa tamního bydliště a ve volných chvílích procvičovala

suturu například na roztržených kusech buničiny a látky. Mentorka si našla na studentku čas, když byl jakýkoliv problém. Respondentka cítila podporu a pocit jakési sounáležitosti, že není na proces učení sama a že se na ni může kdykoliv obrátit. Mentorka jí podpořila ujištěním, že pocity toho, že člověk se nic nenaučil, jsou v procesu vzdělávání a nabývání praktických zkušeností běžné. Vyprávěla vlastní příhody z doby, kdy jako porodní asistentka začínala pracovat, utěšovala v nesnázích, podporovala a radovala se společně se studentkou při jejím úspěchu.

Vyučující z univerzity, která nemocnici navštívila celkem třikrát, studentka popsala jako zaneprázdňenou, nevěnující se jí v dostatečné míře. Vnímala ji jako odtažitou. Možná měla strach z řešení problémů, které studentka případně mohla mít. Respondentka zmínila, že vyučující ZSF se v tomto směru o studentky zajímají daleko více.

U otázky vztahující se k tomu, co by mohla studentka popsat jako stejné či podobné ve vedení praktické výuky s českým systémem poukázala na stejný počet hodin praxe, směnný provoz, nošení studentských uniforem.

Mezi odlišnosti ve vedení praktické výuky studentka zmínila jiný přístup a komunikaci personálu se studenty (evalvace, efektivní komunikace). Mentorka z nemocnice se ve Finsku studentce věnovala. Finské porodní asistentky kdykoliv rády daný výkon ukázaly a předvedly. Studentka se domnívá, že v Čechách si často nejsou porodní asistentky jisté demonstrací, zda to, jak daný výkon předvedou, je v souladu s požadavky vysoké školy.

Na otázku „Co se Vám líbilo, nelíbilo na odlišném vedení praxe v zahraničí ve srovnání s vedením praxe u nás?“ se studentce nelíbila finská supervize ze strany vyučující z univerzity, která byla z hlediska frekvence návštěv nedostatečná. Studentce se velmi líbilo vyjadřování důvěry ze strany porodních asistentek v její samostatnou práci, na kterou bylo dohlíženo. V případě její nejistoty v provedení výkonu neměla strach přijít žádat o radu. Neměla strach se zeptat, činit chyby a učit se z nich, neboť ve

Finsku porodní asistentky poukazovaly na studentčiny případné chyby vlídně, vše vysvětlily, neudivovaly se větou „To už ale máte dávno vědět ze školy!“.

Mezi metody vedení praktické výuky ve Finsku, které by šly uplatnit i při vedení praktické výuky v Čechách, respondentka uvedla možné přiřazení studentky k jedné porodní asistentce v průběhu pracovní směny. Pracovaly by společně, studentka by se na ní mohla obracet kdykoliv s dotazy. Studentka uvedla i názor na to, že by se mohlo do Čech aplikovat předávání směn porodních asistentek osobně u pacientek. A to s představením, podáním ruky, představením studentky z důvodu sblížení se s pacienty a ujasnění rozdělení péče. Studentky by mohly být v Čechách při praktické výuce oslovovány jménem jako ve Finsku (jmenovky na uniformách), neboť tykání a oslovování „sestři“ ze strany personálu jí není příjemné. Ve Finsku bylo naprosto běžné při komunikaci zdravotnického personálu se studentkou se jednoduše optat na to, jak se studentce daří, zajímat se také o něco z jejího osobního života. Porodní asistentky prováděly jen ty výkony, které jsou v její kompetenci. Ve Finsku se, dle slov studentky, buď společně pracovalo, či se společně odpočívalo a pila káva. Dalším nápadem aplikace metody vedení praktické výuky ve Finsku do českého systému by mohlo být větší zapojení lékařů do praktické výuky studentek porodní asistence, a to například prostým vysvětlováním toho, co právě lékař dělá, popisem ultrazvukových vyšetření, porovnání nálezu při vaginálních vyšetřeních pacientek se studentkou. V tomto bodě však studentka zmiňuje, že v některých, zejména menších českých nemocnicích, se s tímto přístupem lékařů setkává. Myslí si, že je to tím, že lékaři v těchto nemocnicích studentky více potkávají, více je znají, studentka považuje i povahu lékaře v tomto případě za důležitou. Ve Finsku si lékaři i pro velkou časovou zaneprázdněnost vyčlenili chvíli na studentku s vysvětlením čehokoliv. Považovali za důležité předávat své zkušenosti.

Na otázku zda bylo při praktické výuce něco dalšího, co studentku v zahraničí oslovilo natolik, že by to chtěla aplikovat v ČR, studentka už nic jiného nezmínila, ale velmi se jí líbil systém péče o pacientku s jejím dítětem na oddělení šestinedělí, kdy o matku i dítě se starala pouze jedna porodní asistentka oproti systému v České republice,

kde o matku se starají zdravotní sestry či porodní asistentky z oddělení šestinedělí a o dítě zdravotní sestry z novorozeneckého oddělení. Péči ve Finsku tak vnímala jako daleko komplexnější, lepší pro klientku, její dítě i personál.

Mezi aspekty praktické výuky v Čechách, které studentka charakterizovala jako lepší, nežli ty, které zažila ve Finsku, patří lepší komunikace studentek s vyučujícími z univerzity a jejich častější frekvence návštěv v nemocnici. Dále lepší dorozumívání a chápání okolí díky mateřskému jazyku. Studentce vyhovuje souvislá praktická výuka v Čechách pro daný semestr.

Konkrétní přínosy zahraniční stáže pro studentku jsou: zjištění toho, jak se chce jednou v budoucnu chovat jako porodní asistentka ke studentkám, které budou v místě jejího pracoviště na praktické výuce; získání mnoha potřebných výkonů k dokončení studia porodní asistence, zkušenost s výkony, ke kterým by se studentka při praktické výuce na ZSF jen málokdy dostala (asistence u operace, přebírání novorozence po císařském řezu, zavádění skalpové elektrody); osobní rozvoj v soběstačnosti, zkušenost žít mimo Českou republiku. Přínos ve zlepšení konverzačních schopností v anglickém jazyce. Studentka si myslí, že účast na stáži jí jednou pomůže s hledáním pracovní pozice porodní asistentky.

4.1.2 Respondentka 2

Respondentka 2 se zúčastnila pracovní stáže ve Finsku, kde pracovala kromě porodnického oddělení i na oddělení ARO. Část své praxe strávila i ve stacionáři. Na porodnici pracovala celkem 6 týdnů. Vedení její praxe spočívalo v tom, že vyučující z univerzity se studentkou zašla do nemocnice, kde jí ukázala oddělení, kde bude pracovat. Mentorku, či jinou osobu, která by v nemocnici za studentku zodpovídala, respondentka žádnou neměla, neboť v době její stáže onemocněla. Prakticky se jí tam věnovaly všechny sestry a porodní asistentky, se kterými během stáže pracovala. Do vedení studentčiny praxe se kromě porodních asistentek zapojovali i místní lékaři,

zejména jeden, který se snažil studentku naučit zavádět skalpovou elektrodu, vzal ji k asistencím na operační sály, vysvětloval veškeré výkony, které prováděl. Dle slov respondentky velmi rád učil. Respondentka s další českou studentkou a tímto lékařem často před začátkem pracovní směny chodili na společné snídani, kde tématem rozhovorů byly odlišnosti ve výuce, práci porodních asistentek v České republice a předávání zkušeností z jiných zemí, kde měl lékař sám možnost provádět praxi gynekologa.

Každý den měla na starost studentku vždy jedna porodní asistentka, která se zajímala nejdříve o to, co se studentka chce dozvědět či naučit v dané směně. Rozhovor na téma, co se studentce na stáži líbilo, či s čím nebyla spokojená, jaké zkušenosti jí stáž přinesla, vedla na závěr celého pobytu v místní univerzitě s vyučující této univerzity zodpovědnou za zahraniční studentky, která vše vyslechla a studentce podepsala logbook.

Jelikož respondentka neměla během své praxe žádnou mentorku, na otázku, jak by ji popsala ve smyslu chování, její náplně práce, popisovala porodní asistentky, se kterými během stáže pracovala nejvíce. Přestože se některé porodní asistentky, zejména starší generace, někdy nedohovořily v anglickém jazyce, neodradilo je to od předávání svých dlouholetých zkušeností. Domlouvaly se se studentkou různými nonverbálními styly komunikace. Respondentka vnímala vedení své praxe jako velmi podporující, kdy přestože se obávala provést některý ošetrovatelský výkon, porodní asistentka jí povzbuzovala k tomu, aby daný výkon provedla, že se zkoušením nejvíce naučí. Studentka vnímala velmi pozitivně to, že na správné provedení výkonu měla dostatek času. Tuto trpělivost porodních asistentek ale studentka nepovažovala za správnou při vážnějších situacích, kdy se například čekalo velmi dlouho na provedení císařského řezu

Stejně aspekty v praktické výuce ve Finsku a v Čechách studentka spatřovala jednak ve stejné docházce, ale také v tom, že studentku někdo vede a zodpovídá za ni.

Naopak odlišnosti v praktické výuce spatřovala v tom, že studentka byla přidělena k jedné zdravotní sestře a že porodní asistentky měly na demonstrace výkonů a vyučování více času díky odlišnému vedení porodů v Kemi (častá, ne-li vždy aplikovaná minispinální či epidurální analgezie). Díky tomu se studentka, dle jejích slov, naučila za 6 týdnů více, než-li by se naučila v ČR. Další odlišností bylo zapojení lékařů do výuky a větší důvěra porodních asistentek ve studentčiny schopnosti, což se projevovalo ve větší míře výkonů, které si studentka mohla vyzkoušet a provádět samostatně.

Respondentka popisovala i pocit naprosté sounáležitosti s ošetrovatelským týmem, začlenění do týmu, kdy například při kávě a dortu, který dostali zdravotní pracovníci od pacientky, seděli společně kolem jednoho stolu lékař, porodní asistentka, studentka a ošetrovatelka. Všichni se oslovovali ve Finsku jménem. Nehledě na titul a postavení, práce všech byla dle respondentky ceněna stejně.

S čím studentka nesdílela sympatie, byly některé pracovní postupy typické pro nemocnici v Kemi. Nesouhlasila s výkony, které se prováděly téměř u každé pacientky jako byla již výše zmíněná epidurální analgezie. Práce porodní asistentky v 1. době porodní tak z jejího pohledu ztrácela smysl. Přestože jí porodní asistentky předvedly akupunkturální body a různé další techniky v úlevě porodních bolestí, málokdy je mohly díky analgeziím aplikovat. Respondentka si naopak velmi pochvalovala, že porodní asistentky rády vše vysvětlovaly i několikrát výkon předvedly, bylo-li třeba. I přes jazykovou bariéru byly v komunikaci trpělivé.

V otázce aplikace některých metod vedení praxe ve Finsku do české praktické výuky respondentka zmínila možné přiřazení studentky k jedné zdravotní sestře/porodní asistentce. Neboť v Čechách se na různých odděleních někdy přihodilo, že od každé zdravotní sestry studentka dostala různé úkoly až nakonec v jeden čas mělo být hotové všechno. Studentka vyjádřila svůj názor, že tento způsob “využívání studentky všemi asistentkami” narušuje studentčinu koncentraci na práci, nevnímá tolik přiřazenou klientku o kterou má pečovat, následně je roztržitá, což nepřináší ve výsledku nic dobrého pro samotnou pacientku. Pracovní tým potom nemůže ani vědět, jaké

schopnosti a nedostatky studentka má. Tím, že je ale studentka přiřazena k jedné porodní asistentce jako je tomu ve Finsku, může tato porodní asistentka následně podat informace ostatnímu personálu o všem, co se studentkou při dané směně vykonávala a předat o ní zároveň reference. Respondentka zmínila, že porodní asistentky doprovázely studentku ve Finsku při každém prvně provedeném výkonu na pokoj pacientky, aby ji mohly upozornit na případné nedostatky v ošetrovatelském postupu. Více efektivní komunikaci se studentkami a větší důvěru v to, aby si studentky mohly zkusit co nejvíce výkonů, by po vzoru Finska šlo jistě také aplikovat. Zmíněné oslovování studentek jmény respondentka spatřuje za možné zavést v Čechách, neboť při českém oslovování “sestří” se otočí minimálně 3 studentky. Další ideou respondentky bylo po vzoru Finska zavést předání hlášení ostatním porodním asistentkám, zapojení studentek do vyplňování administrativních záležitostí, vypisování žádanek, sepisování porodopisů. Neboť vyplňováním této dokumentace se studentka naučí sledovat například čas při zahájení 2. doby porodní, naučí se ptát pacientky na to nejdůležitější. Když není v ČR možné pro studentky sepisovat, vyplňovat dokumentaci, je možné vyzkoušet vyplňovat dokumentaci nanečisto. Pozorovat porodní asistentku při její práci, na co se konkrétně pacientky dotazuje, jakým způsobem získané informace zaznamenává. Neboť dle slov studentky ve Finsku platilo pravidlo, “porodila jsi, zašila jsi, tak si vyplň i dokumentaci, je to na tvou zodpovědnost”.

Respondentku ze všeho výše zmiňovaného ovšem nejvíce oslovil přístup porodních asistentek ke studentům jako takový – přátelský, vstřícný, otevřený, trpělivý (oslovení jménem, zájem o to, jak studentka tráví volný čas, pozvání studentek na vánoční večírek...). To vše dle slov studentky vytvářelo atmosféru v kolektivu, ve které se jí velmi dobře pracovalo. Způsob komunikace jednotlivých členů zdravotnického týmu, kdy s každým se dalo dohovorit, případně vyřešit jakýkoliv problém.

Studentku v čase rozhovoru nenapadlo, co by charakterizovala v Čechách jako lepší při vedení praktické výuky než-li ve Finsku. Někdy se jí nezamlouvalo, že porodní asistentky měly na vše dost času, například i při zhoršujících se CTG monitorech

pacientky, kdy se rozhodovalo, zda zavolat lékaře a provést případný císařský řez. Řešení těchto situací respondentka považuje za odbornější v Čechách.

Mezi konkrétní přínosy stáže studentka na prvním místě označila osvojení správného vaginálního vyšetření pacientky, zavádění skalpové elektrody, popisování abnormalit na kardiokografických záznamech, asistence u operací a další odborné výkony. Zkušeností pro ni bylo i to, že mnoho výkonů ve Finsku viděla provádět odlišným způsobem (porod se vedl v nesterilním prostředí, jen sutura poporodních poranění se prováděla sterilně, sutura epiziotomií za pomoci rovných jehel, zajištění pupečníku pomocí speciální gumové svorky, atd.). Po tomto prvním výjezdu do zahraničí se studentka osamostatnila a zážitky pracovní stáže jí přinesly touhu pracovat v zahraničí a podívat se na porodnictví a na profesi porodních asistentek ještě z jiného koutu světa. Respondentka uvedla výrazné zlepšení v anglickém jazyce, kdy je dnes schopna plynně odpovídat a vést v tomto jazyce konverzaci. Co se týká pracovního uplatnění, respondentka si myslí, že pracovní stáž ve Finsku nepřispěla k získání její současné pozice. Důležitým faktorem k přijetí byl dle jejího názoru fakt, že vedení nemocnice ji znalo z dob jejích studií. Pravděpodobnost získání pozice díky absolvované stáži ve Finsku v jiné nemocnici považuje za velmi možné. Respondentka se dnes ve své profesi porodní asistentky ráda věnuje studentům, pakliže mají zájem a jsou aktivní. V tomto přístupu ji ovlivnilo právě chování finských porodních asistentek k tamějším studentům.

4.1.3 Respondentka 3

Respondentku měly na starosti při pracovní stáži ve Finsku kromě vyučující z tamní univerzity i mentorka v nemocnici. Mentorka v nemocnici příliš neuměla anglicky, ale vyžadovala, aby o všem, co se týkalo studentky, věděla. Poté, co respondentka zjistila, které porodní asistentky hovoří anglicky a se kterými se jí dobře spolupracuje, požádala je, zda by mohla kopírovat jejich pracovní směny po celou dobu

stáže. Jelikož porodní asistentky souhlasily, respondentka během své stáže pracovala nejvíce se třemi z nich. Její pracovní směny ve všední dny byly osmihodinové. Někdy se přihodilo, že kvůli probíhajícímu porodu studentka zůstala na oddělení déle, tyto přesčasy si potom vynahradila volným dnem. Kromě porodního sálu pracovala i s porodními asistentkami na prenatální ambulanci, kde se prováděly ultrazvuková vyšetření, na dětské JIP, na operačních sálech s lékaři z porodnického oddělení. Každý týden mělo probíhat hodnocení praxe s mentorkou z nemocnice, ale jelikož bylo často vše v pořádku a studentky ani mentorka neměly žádné konkrétní body k řešení, byla tato sezení krátká. Další hodnocení proběhlo v polovině, a potom na konci stáže, kdy mentorky psaly písemná hodnocení studentek.

Mentorka v nemocnici byla přátelská, komunikativní, jevila zájem o to, aby se studentka co nejvíce naučila. Snažila se vše vysvětlit a ukázat co nejvíce výkonů. I když často neuměla vysvětlit vše potřebné v anglickém jazyce, používala jiné dorozumívací metody, kreslila, ukázala v knize. Umožňovala studentce samostatnost v provedení výkonu. V případě potřeby a pomoci byla vždy k zastížení.

Praktická výuka ve Finsku se podobala té české v její organizaci (hodiny praxe, zapisování výkonů), ale lišila se ve všem ostatním. Studentku si vzala konkrétní zdravotní sestra či porodní asistentka „na starost“ a vše vykonávaly společně. Ovšem množství výkonů a kompetencí finských porodních asistentek a tedy i množství zkušeností bylo pro studentku veliké. Díky tomu si studentka vyzkoušela výkony, které by v Čechách nikdy nemohla provést kvůli odlišným kompetencím tamních porodních asistentek (porod plodu v poloze podélné koncem pánevním, porod vícečetného těhotenství, zavedení skalpové elektrody, účast na prenatálních ultrazvukových vyšetřeních prováděných porodními asistentkami). Přístup porodních asistentek byl ke studentce velmi přátelský a laskavý, plný empatie. Respondentka se cítila být naprostou součástí pracovního kolektivu, kde se všichni oslovovali pouze jménem a kde byl každý člen respektován nehledě na postavení či tituly. Cítila se být vnímána komplexně jako člověk, nejen jako studentka. Odlišnost byla i v začlenění lékařů do kolektivu, kdy se s nimi živě diskutovalo nad jednotlivými lékařskými postupy. Respondentka popsala

situaci, kdy s primářkou oddělení diskutovala nad nutností minispinální anestezie a vyjadřovala při tom velký nesouhlas s mírou používání této metody při zvládání porodních bolestí. Primářka si studentku vzala stranou a se zájmem vyslechla její názor, poděkovala a vysvětlila své důvody indikace této analgezie. Respondentka popisovala také situaci, kdy porodní asistentka raději uklidila porodní box, aby studentka mohla ve vedlejším pokoji odvést další porod. Asistentka se omlouvala, že předává hlášení ve finském jazyce. Vyjadřovala vděčnost nad tím, když studentka pomohla, udělala práci navíc. Neboť si byla vědoma, že má o to méně práce, když je respondentka samostatná. Jako další odlišnost v praktické výuce vnímala přímo kontakt s pacientkami, které díky přítomnosti českých studentek komunikovaly během svého porodu místo finštiny v cizím, anglickém jazyce. Tím, že studentka pracovala společně s porodní asistentkou, nemusely se vyplňovat žádné formuláře se souhlasu pacientek s ošetřováním studenty. Bylo to vnímáno jako samozřejmé, že když je pacientka přijata do této nemocnice, tak se o ni budou starat studentky pod vedením porodních asistentek. Respondentce se nikdy za 12 týdnů praxe nestalo, že by někdo z pacientek odmítl její ošetrovatelskou péči. Pacientky byly obeznámeny o tom, že se o ně bude starat česká studentka porodní asistence a těšily se na to. K tomu dle slov respondentky zřejmě přispělo uveřejnění článku v místních novinách o českých studentkách pracujících v Kemi.

Z aspektů finské výuky, které by šly začlenit do českého systému praktické výuky, respondentka zmínila ochotu porodních asistentek věnovat se studentkám. Ovšem to, jak by toto specifikum finské praktické výuky aplikovala, už nevěděla. Myslí si, že seminář pro pracující personál či mentorky na téma přístupu ke studentům by moc nepomohl, neboť vše se odvíjí od odlišného postavení porodních asistentek ve Finsku a v Čechách. Myslí si, že porodní asistentka ve Finsku je vážená profese, která je také náležitě finančně oceňována. To hraje velkou roli v tom, že finské porodní asistentky mají příjemné vystupování, chování a že mají zájem o svou profesi a předávání svých zkušeností studentům. Také všeobecně jiná mentalita Finů jako národa může v jejich povahových vlastnostech hrát roli.

To, co respondentku nejvíce oslovilo při vedení praktické výuky, byly jednotlivé zážitky z výkonů jako takové, zejména porody vícečetných těhotenství. Respondentka si v době rozhovoru nevzpomněla na nic, co by z vedení praktické výuky v Čechách charakterizovala jako lepší nežli ve Finsku.

Respondentka si velmi váží toho, že mohla na tuto zahraniční stáž díky ZSF vycestovat. Mezi přínosy kromě praktických zkušeností jmenovala obrovské zlepšení komunikačních schopností v anglickém jazyce, kdy je schopná se sice s chybami, ale bez problémů v tomto jazyce dohovořit.

4.1.4 Respondentka 4

Praxe této respondentky probíhala ve finském Kemi na porodním sále po dobu 6 týdnů. Studentka neměla určenou mentorku praktické výuky v nemocnici, která by za ní po celou dobu stáže zodpovídala, ale pracovala pod vedením všech porodních asistentek. První, čeho se vždy studentka při směně účastnila, bylo společné hlášení celého oddělení. Přestože hlášení probíhalo ve finském jazyce, studentce byly sděleny informace o pacientkách v anglickém jazyce následně přidělenou porodní asistentkou, se kterou po celý den pracovala. Po dobu praxe se jí všechny porodní asistentky maximálně věnovaly. Do výuky byli zapojeni i lékaři, kteří ji kromě vysvětlování všech svých výkonů brali k operacím a v případě nedostatečnosti výkonů na porodním sále ji vzali na jiná oddělení. Studentka vyzdvihla zájem všech porodních asistentek a lékařů na tom, aby si ze stáže odvezla co nejvíce zkušeností. Z univerzity žádná vyučující na „kontroly či sezení“ nepřicházela, jen na konci stáže se zajímala o zpětnou vazbu studentky na průběh celé stáže.

Porodní asistentky, se kterými měla možnost pracovat, byly usměvavé, ochotné, sdílné, vše vysvětlovaly v klidu a neprojevovaly nad studentkou nadřazenost toho, že jsou pracující porodní asistentky a ona jen student. Zajímaly se o její názory, o způsob provedení daného výkonu v Čechách. Nechaly respondentku pracovat v mnohých

případech samostatně tak, aby předvedla, jak je zvyklá postarat se o rodičku například v první době porodní. Celkově se jí velmi věnovaly a snažily se s ní komunikovat i přes jazykovou bariéru.

Podobnost s českým systémem praktické výuky respondentka spatřovala v hodinách praxe a práci jako takové, ale spíše vnímala odlišnosti vedení výuky. Mezi odlišnosti patřilo samostatné vyplňování písemné dokumentace pacientek. Finské studentky dokonce měly i své osobní kódy k přístupu do počítačů, pod kterými se přihlašovaly a vyplňovaly dokumentaci v počítačích. „V případě dokončení studia jsou studentky schopné zapracovat se daleko rychleji v pozici porodní asistentky, když tyto schopnosti ovládají“, uvažovala respondentka. Studentka měla na starost jen konkrétní pacientky, o které pečovala porodní asistentka, ke které byla přiřazena. Při své praxi ve Finsku spatřovala daleko větší možnost prokázat svou samostatnost. Porodní asistentky jí vedly k tomu, aby byla samostatná, dávaly jí prostor a zároveň zpětnou vazbu. Přestože někdy byla zpětná vazba negativní, byla řečena takovou formou, která studentku nedevalvovala s důrazem na to, že se chybami respondentka učí. Porodní asistentky diskutovaly s respondentkou o tom, jak provádí jednotlivé výkony. Za pozitivní považovala také to, že se všichni v nemocnici oslovovali jmény bez titulů, které se nepsali nikam do dokumentací ani na jmenovky. To, jestli byl někdo lékař, studentka či porodní asistentka bylo jednoznačné z druhu pracovní uniformy.

Do českého systému praktické výuky by se dle respondentky daly využít aspekty začlenění studentky do pracovního týmu. Například i tím, že se vzájemně personál se studentkou představí, navrhne se způsob oslovování. Studentky by se mohly začlenit, účastnit hlášení a předávání směn. Další změnou praktické výuky by mohla být efektivnější komunikace, diskuse porodních asistentek se studenty, naslouchání jejich názorů. Respondentka má jasný názor v tom, že by se studentky měly účastnit vyplňování dokumentace. Myslí si, že při praktické výuce v nemocnici v Českých Budějovicích to není povoleno jen proto, že by to zdravotnickému personálu zabíralo čas při kontrolování. Určitě by se dala aplikovat větší důvěra ve schopnosti studentky. Podpora v tom, aby se studentka nestrachovala pracovat z důvodu, že by mohla provést

daný výkon neprofesionálně. Po vzoru Finska by se mohly omezit počty studentů při směnách. Základní lidské, slušné chování porodních asistentek, se kterými studentky nejvíce přijdou při směnách do kontaktu, respondentka spatřuje také za možné, „ne-li hodné aplikování do českého systému vedení praktické výuky“.

Lepší aspekty praktické výuky v Čechách respondentka nedefinovala, spíše zmiňovala, že péče o pacientku v ČR je dle jejího názoru daleko kvalitnější nežli ve Finsku, kde je téměř každá pacientka při porodu v minispinální či epidurální analgezií.

Mezi konkrétní přínosy ze zahraniční stáže respondentka uvedla náhled na odlišnou organizaci práce. Uvědomění toho, co chce a nechce v péči o pacientku v budoucnu aplikovat. Odlišné způsoby řešení problémů. Zlepšení jazykových schopností, poznání jiné země a její kultury. Poznání odlišného vedení výuky na škole, kde měla možnost týden s finskými studenty strávit. Z hlediska pracovního uplatnění stáž ve Finsku studentce pomohla k určitému zviditelnění na oddělení, kde ještě jako studentka během své praxe pracovala. Vrchní sestra pracoviště respondentku požádala o vytvoření přednášky o jejích zkušenostech z Finska, zajímala se o odlišnosti tamní péče. Snažila se po názorné ukázce na přednášce zjistit, zda by v Čechách šly objednat gumové svorky na pupečník, které se ve Finsku používají. To všechno zřejmě přispělo k získání současné pozice respondentky na tomto pracovišti.

Respondentka si myslí, že jakákoliv pracovní zkušenost v zahraničí, ale i v ČR v jiných nemocnicích, je důležitá proto, aby studentka viděla co nejvíce rozdílů, přístupů, jednání s pacientkami i chování v pracovním kolektivu daného pracoviště. Má možnost si poté vybrat a nalézt svůj postoj a styl práce. Zkušenost vedení praktické výuky ve Finsku respondentce dala odlišný pohled na vedení studentů, který se ve své práci nyní snaží uplatnit. Myslí si, že právě tím, že studentky mají dobré vedení, dobré vzory v chování se stávají lepší generací porodních asistentek.

4.1.5 Respondentka 5

Respondentka 5 se zúčastnila praktické stáže v Namibii ve městě Keetmanshoop. Po dobu její stáže za ní zodpovídala česká pracovnice neziskové organizace, která s ní prodiskutovala její cíle, očekávání, přání a nastínila možnosti, kde by všude mohla během pobytu pracovat. Ve výsledku studentka pracovala na dvou klinikách, jejichž součástí bylo prenatální oddělení. Několik týdnů potom pracovala v nemocnici na porodním sále. Když na porodnici nebyly žádné přijaté pacientky, studentka navštěvovala příjmovou ambulanci pohotovosti či dětské oddělení, kde vždy našla pracovní uplatnění. Každý pátek se studentka účastnila velké vizity, která probíhala v anglickém jazyce na všech odděleních nemocnice.

Na klinikách a v nemocnici, byla respondentka představena zdravotním sestřám, ale ji konkrétně na zodpovědnost nikdo neměl. Na odděleních v nemocnici i na klinikách ovšem pracovala v jedné směně vždy jedna registrovaná porodní asistentka, která byla za danou směnu zodpovědná a další „sestra menších kompetencí“. Kvůli nedostatečnému počtu personálu a často plně obsazenému oddělení respondentka ani neočekávala, že se jí někdo bude zvlášť věnovat. Situaci řešila tím, že se připojila ke studentům, kteří v té době na praxi docházeli z místního zdravotnického výcvikového střediska. Ti ji se vším seznamovali. Respondentce to vyhovovalo, neboť jí rádi seznamovali s odlišnostmi profese porodní asistentky či zdravotnického pracovníka v Namibii. Jejich organizace praktické výuky byla poněkud odlišná, neboť měli kombinaci výuky ve výcvikovém centru a praktickou výuku dohromady. Často tak v odpoledních hodinách byli v učebnách centra a do nemocnice přicházeli dopoledne či naopak. Respondentka pracovala většinou od 8 do 17 hodin každý všední den. Praktickou výuku a svou náplň práce si organizovala většinou sama dle potřeby a vyřízení s dalšími projekty, na kterých v Keetmanshoop pracovala.

Dle jejího pozorování se porodní asistentky věnovaly studentům ve velké míře. Snažily se předat studentům co nejvíce zkušeností a znalostí, neboť jim to následně velmi pomáhalo v pracovním nasazení, kdy se na studenty mohly spolehnout v jejich

profesionálních schopnostech a dovednostech. Považovaly je za pracovní kolegy, ale i za přátele. Často se strhla velká diskuse mezi studenty a porodními asistentkami nad rozličnými tématy z oblasti porodnictví. Studenti byli zároveň porodními asistentkami povzbuzováni, aby si rozdělili ve skupinách jednotlivá témata z oblasti porodnictví, péče o těhotné či ženy v šestinedělí. Vypracovali tato témata a přede všemi oddemonstrovali a odpřednášeli. Zbytek studijní skupiny společně s registrovanou porodní asistentkou hodnotili prezentaci a upozorňovali na případné nepřesnosti.

Zdravotní personál oddělení se snažil předat co nejvíce zkušeností a tím tak vychovávat studenty jako své budoucí nástupce. Vizita lékaře často probíhala tím způsobem, že lékař se studenty u pacientů demonstroval ošetrovatelské výkony, zkoušel znalosti studentů. Vybízel studenty k výkonům (zevní a vnitřní vyšetření těhotné při příjmu, vyšetření novorozence, vyšetření ženy v šestinedělí) a následně korigoval jejich případná pochybení. „Vždy ale v uvolněné atmosféře a s úsměvem“, popisovala respondentka.

Respondentce samotné se často věnovala zdravotní sestra jedné z prenatálních klinik. A to ve chvílích, kdy nepřicházeli pacienti na kliniku. Vysvětlovala náležitosti vedení těhotenské průkazky, demonstrovala zevní vyšetření těhotné či vyšetření pacientky v šestinedělí. Učila a předávala své letité zkušenosti s nadšením. Respondentka se neobávala na nic zeptat. Popsala situaci, kdy se strchovala z reakce zdravotní sestry poté, co se zranila od „ampule s léky“. Zdravotní sestra ji však ošetřila a projevila účast s respondentkou, zda se příliš nezranila. Popisovala ji jako velmi schopnou zdravotní sestru, která byla empatická ke svým pacientům a svou profesi vykonávala s láskou. Respondentka se často setkala s tím, že zdravotní sestry a porodní asistentky se chtěli dále vzdělávat a odjížděli do 500 kilometrů vzdáleného hlavního města na kurzy organizované tamní univerzitou. Záleželo však na tom, zda měli finanční prostředky k pokrytí nákladů. Jejich motivací k dalšímu studiu mohla být, dle názoru respondenty, prestiž povolání registrované porodní asistentky či zdravotní sestry v Namibii, možná i lepší finanční ohodnocení po absolvování těchto kurzů.

Praktická výuka v Namibii byla podobná s českou výukou obsahem práce, zapisováním výkonů do logbooků. Lišila se však hodnocením studentů na praxi. To probíhalo na základě demonstrace jednotlivých, předem daných výkonů, které byly vypsány v logbooku. Na základě tohoto popisu výkonu student přesně věděl, co musí ke stoprocentnímu správnému provedení ošetrovatelského výkonu předvést (viz příloha 5).

Respondentka považovala studentské uniformy v Namibii za velmi elegantní a díky počtu pruhů na ramenou, se jednoduše rozlišily ročníky studia, ve kterých se studenti právě nacházeli.

Odlišnost byla i v komunikaci a jednání mezi zdravotním personálem a studenty. „Studenti byli rovnocennými partnery, se kterými se přátelsky hovořilo ve volných chvílích o jejich osobním životě. Zdravotníky zajímala jejich rodinná situace, jejich obtíže“, popisuje respondentka. Studenti také měli volnost při práci a prostor projevit své znalosti a dovednosti. Učili se tak samostatnosti a zodpovědnosti za svoji práci. Porodní asistentky sympatizovaly s tím, že mají na oddělení studenty, kteří jim po předání zkušeností a zdokonalení se ve svých dovednostech pomohou s péčí o pacienty. Studenti byli průběžně kontrolováni v ošetrovatelských dovednostech a dostávali od zdravotnického personálu zpětnou vazbu.

Respondentka spatřuje za možné aplikovat a včlenit do české praktické výuky systém hodnocení studentů z Namibie. Student by mohl být hodnocen za předvedení předem daných ošetrovatelských výkonů mentorce či porodní asistence pracující na oddělení. V logbooku by byly tyto výkony popsány se všemi detaily, které musí obsahovat ve správném provedení dle ošetrovatelských standardů. Usnadnilo by to tak přípravu studenta i hodnocení studenta mentorkou či porodní asistentkou. Hodnocení studentů by tak bylo provedeno opravdu tím, kdo studentku při výkonu viděl.

Mezi další aspekty praktické výuky by respondentka zařadila to, aby se sestry a porodní asistentky studentům více věnovaly a tím přispívaly k příjemnější atmosféře na oddělení. Zkušené porodní asistentky by mohly předávat své zkušenosti mladším kolegyním a zdravotnický personál by studenty učil svým příkladem a vychovával tak

své budoucí kolegy a kolegyně. Chování sester a porodních asistentek z Namibie by mohlo sloužit jako příkladem, kdy namibijské porodní asistentky si studentů váží, vyjadřují jim důvěru, poskytují volnost k práci. Tím studentům předávají větší míru zodpovědnosti, která jim následně umožňuje cítit se jako důležitý člen ošetrovatelského týmu.

Respondentku velmi oslovil přístup porodních asistentek a veškerého zdravotnického týmu ke studentům. Empatie a soucit, kdy porodní asistentka pacientky podpoří a povzbudí i po psychické stránce vhodným slovem či letmým dotykem ruky.

Z hlediska úrovně zdravotnictví respondentka popisuje v Čechách lepší vybavenost a ekonomickou zabezpečenost nemocnic a klinik. Z lidské úrovně zdravotnictví a z metod praktické výuky v Čechách nevnímá nic, co by mohla charakterizovat jako lepší nežli v Namibii.

Zahraniční stáž byla pro respondentku velkým přínosem. Zažila odlišný přístup k lidem, k životu jako takovému. Sympatizovala s životem tamních lidí, kteří nevlastní téměř nic, přesto se umějí veselit, pomáhají a váží si jeden druhého.

Mezi další přínosy respondentka označila zlepšení konverzačních schopností v anglickém jazyce a poznání nových přátel. Odborné zkušenosti v profesi porodní asistentky nabitě v Namibii považuje za velmi přínosné, zejména z hlediska postoje a chování k lidem, pacientům. Pracovní stáž respondentce přinesla i vzory chování v tom, jak by se jako budoucí porodní asistentka chtěla věnovat studentům. Ráda by jim po vzoru porodních asistentek z Namibie vše vysvětlovala, demonstrovala a urychlila tak proces jejich vzdělávání.

5 Diskuse

Bakalářská práce se ve výzkumné části zabírala zjišťováním specifíků praktické výuky ve Finsku a v Namibii z pohledu studentek a možnou aplikací těchto aspektů praktické výuky do českého systému vzdělávání porodních asistentek. Dalším cílem bakalářské práce bylo zjistit konkrétní přínosy zahraničních stáží pro studentky porodní asistence. K technice sběru dat byl vybrán strukturovaný rozhovor, na základě něhož bylo v dubnu 2012 provedeno celkem 5 rozhovorů. Jediným kritériem při volbě respondentů byla jejich účast na zahraniční pracovní stáži ve Finsku či v Namibii organizované ZSF Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Praktická stáž má poskytnout stážistům možnost získání praktických dovedností, pracovních návyků, možnost uplatnit své znalosti v praxi a zlepšit své vyhlídky na budoucí zaměstnání. Cílem stáže je tedy získání konkrétních odborných znalostí a schopností. (33) Cílem mobilit studentů na Zdravotně sociální fakultě je zajištění studentům výuku, výchovu a praktický výcvik na skutečně transkulturní úrovni. (13) Dle následujících řádků jsou tyto cíle beze zbytku splněny.

Mezi specifika praktické výuky na zahraničních stážích respondentky zmiňovaly zejména přiřazení k jedné porodní asistentce, která je měla během směny na zodpovědnost. Charakteristikou praktické výuky v Namibii bylo hodnocení studentů na základě jejich demonstrací výkonů, které měli předem popsáné a vyznačené v logbooku. (viz příloha 5) Všechny respondentky popisovaly, že na jejich praktické výuce se kromě porodních asistentek podíleli i lékaři, kteří vyučovali, předávali své vědomosti, vedli se studenty diskuse. V Namibii lékaři dokonce studenty při praktické výuce zkoušeli.

Dalším specifíkem praktické výuky byla velká rozmanitost a možnost provedení výkonů porodních asistentek, k jejichž vykonávání jsou kompetentní v Česku pouze lékaři. Respondentky například uváděly výkony jako zavádění skalpové elektrody, asistence u operací, vedení porodu vícečetných těhotenství.

Dle Jarošové a Dušové zdravotní sestry a porodní asistentky, které pracují s podporou a podle rad mentorů, uvádí vyšší míru sebeaktualizace, větší spokojenost s pracovním prostředím, náplní práce a lepší týmovou spolupráci. (10)

Všechny respondentky považují přístup porodních asistentek a mentorek ke studentům a začlenění studentů do pracovního kolektivu jako specifický. Překvapilo mne, co všechno respondentky vnímaly jako pozitivní začleňování do pracovního kolektivu. Oslovování studentek jménem, projevení zájmu o jejich názory. Respondentky se cítily dobře v prostředí, kde na ně bylo nahlíženo komplexně jako na člověka, nejen jako na studenta.

Na základě mého pokusu získat co nejvíce informací o praktické výuce a mentorství ve Finsku se mi podařilo zjistit z emailových odpovědí porodních asistentek jednotlivých univerzit, že mentorky při praktické výuce na těchto univerzitách zatím nefigurují. Nemají tedy ani ustanovená pravidla a podmínky k vykonávání pozice mentora praktické výuky (viz příloha 3). Zároveň ale doplnily, že každá univerzita je v tomto ohledu velmi autonomní. Informace ovšem nejsou podloženy žádným legislativním dokumentem. Poznatky o mentorství ve Finsku mohou být také zkreslené tím, že z Kemi-Tornio University of Applied Sciences, kam české studentky jezdí na stáže, jsem dodnes nedostala žádnou odpověď na mé otázky k praktické výuce a jejímu vedení. Po získání všech těchto informací jsem následně nebyla překvapena odpověďmi respondentek na otázku, zda studentky měly při svém vedení praktické výuky na zodpovědnost mentorky a zda by je tak mohly charakterizovat.

Pouze respondentky 1 a 3 měla na starost mentorka praktické výuky. Mentorka respondentky 2 onemocněla v době stáže a ostatní dotazované studentky mentorky neměly. Dle popisu respondentek 1 a 3 se mentorka studentkám věnovala, podporovala je a důvěřovala jim. Zajímala se o jejich osobní život a ráda vyučovala, předávala své zkušenosti různými vyučovacími metodami. Vše potřebné ochotně vysvětlila a demonstrovala. Osobnostní výbava mentora ve smyslu psychosociálního, etického jednání a chování se dle Lengyelové, Sovové a Horanské považuje za naprostou

samozřejmost a empatie, kreativita a kladné osobnostní vlastnosti jsou dle těchto autorek u studentů vysoko ceněné. (16)

Ostatní dotazované popisovaly porodní asistentky, se kterými nejčastěji během své stáže pracovaly. Objevily se výroky, že porodní asistentky byly trpělivé, vysvětlovaly a předváděly výkony i přes jazykovou bariéru, povzbuzovaly studentku k procvičování a provádění výkonů, důvěřovaly v její schopnosti a předávaly své dlouholeté zkušenosti.

Velmi zajímavou část výzkumné části práce spatřuji v tom, co studentky navrhly, že by mohlo být začleněno ze zahraničních vedení praxí do praktické výuky porodních asistentek v Čechách. Objevily se návrhy na přiřazení studentek během pracovní směny k jedné porodní asistentce a větší zapojení lékařů při praktické výuce, například pouhým vysvětlováním a popisem výkonů, které provádí. K začlenění studentek do kolektivu by mohlo přispět oslovení studentek jménem. K příjemné atmosféře v kolektivu by mohlo dle respondentky 1 přispět společné odpočívání s porodními asistentkami u kávy ve stejné místnosti či společná práce. Do praktické výuky v Čechách by se mohla aplikovat i větší ochota porodních asistentek věnovat se studentkám, komunikace a diskutování s nimi. Ovšem i sama respondentka 3 nevěděla, jak by toto specifikum do praktické výuky aplikovala. Zmínila odlišné postavení finských porodních asistentek ve společnosti a jejich povahové vlastnosti a mentalitu finského národa, které mohou hrát velkou roli v tom, že porodní asistentky se studentům na praktické výuce věnují. Dle svých zkušeností a informací z nemocnice v Kemi a z nemocnice v Keetmanshoop v motivaci výuky studentů ekonomický faktor nehraje žádnou roli, neboť finské ani namibijské porodní asistentky za předávání svých zkušeností studentům nejsou finančně ohodnocovány. Stejně tak nejsou finančně ohodnocovány ani porodní asistentky v některých nemocnicích v Čechách, kde jsem měla tu příležitost stážovat a přesto mi předávaly své zkušenosti a znalosti. Dle vyhlášky č. 55/2011 Sb. zdravotnický pracovník s odbornou způsobilostí, tedy i porodní asistentka, se podílí na praktickém vyučování ve studijních oborech, které vedou k získání způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání uskutečňovaných vysokými školami v ČR. (22) Při praktické výuce v Nemocnici České Budějovice však slýchávám od porodních asistentek, že když

nejsou finančně ohodnocovány za to, aby studentkám předávaly své zkušenosti, tak proč by tak měly činit. Navrhují tak zlepšení informovanosti porodních asistentek o jejich pracovních povinnostech.

Jako důležitý prvek praktické výuky, který by v Čechách neměl chybět a který by šel aplikovat, respondentky uváděly vyplňování zdravotnické dokumentace a zkoušení předat hlášení porodním asistentkám. Tyto myšlenky se objevily zejména v odpovědích respondentek, které jsou absolventkami ZSF a pracují dnes jako porodní asistentky. Dle vyhlášky č. 39/2005 Sb. studium porodní asistence umožňuje získat znalosti a dovednosti v administrativních činnostech ve zdravotnictví, zejména ve vedení dokumentace týkající se oboru, včetně elektronické podoby této dokumentace. (42) Přesto studentky v českobudějovické nemocnici nemohou do ošetrovatelských dokumentací nic zapisovat. Dle mých zkušeností ale tyto administrativní činnosti v jiných nemocnicích v České republice vykonávat lze a porodní asistentky či zdravotní sestry to dokonce po studentkách vyžadují. Předávání společného hlášení porodních asistentek a studentek je na některých odděleních českobudějovické nemocnice dle mého názoru nemožné proto, že porodní asistentky si hlášení předávají v denní místnosti sester, kam studentky nemají přístup. Ochuzují tak studentky o důležité informace o pacientkách a zároveň i sebe o informace, kterými studentky disponují díky dlouhým rozhovorům, které s pacientkami vedou.

Respondentky by v Čechách uvítaly zpětnou vazbu od porodních asistentek ke svým výkonům. Předávání pracovních směn u lůžek pacientek, kde nechybělo podání ruky, rozloučení porodní asistentky, které směna skončila a představení nové porodní asistentky a studentky pacientce, o kterou se společně měly po další směnu starat, respondentky hodnotily velmi pozitivně.

Respondentka 5 navrhla možnost aplikovat namibijské hodnocení studentů na praktické výuce mentorkou či porodní asistentkou, která by studentku hodnotila při demonstraci určitého výkonu na základě předem vyplněného formuláře v logbooku. Tyto formuláře by mohly být připravovány v kooperaci vyučujících z kateder porodní asistence a mentorek praktické výuky v nemocnicích. Toto specifikum hodnocení i já

považují za užitečné, neboť díky předem připraveným formulářům by studentka i porodní asistentka v nemocnici měly přehled o všem, co by správné provedení daného výkonu dle ošetrovatelských standardů mělo obsahovat. Porodním asistentkám, mentorkám by se zjednodušilo hodnocení studentů. Hlavně by však studentky hodnotily při jejich výkonu a mohly by poukázat na to, co studentka provedla správně či co by mohla vylepšit. V českobudějovické nemocnici se dle mého názoru stává, že porodní asistentka, mentorka, která vypisuje studentce hodnocení až na konci praxe a ne při samotných výkonech zaměřuje studentky a jejich pracovní či jiné schopnostmi.

Dle výzkumu Evropské komise vyplynulo, že nejčastěji udávaným přínosem zahraničních stáží pro studenty je zlepšení jazykových schopností a získání profesionálních dovedností, které před výjezdem na stáž neměli. (29) Při rozhovorech s absolventkami stáží, tyto přínosy zazněly také. Myslím si, že v jazykovém obohacení studentek hraje velkou roli fakt, že ani ve Finsku či v Namibii anglický jazyk není jazykem mateřským. Studentky tak lépe rozumějí a neobávají se komunikovat z důvodu, že by dělaly chyby. Získání dovedností, které před výjezdem na stáž studentky neměly je markantní zvláště ve Finsku s přihlédnutím k větším kompetencím finských porodních asistentek. Co se týká lepšího pracovního uplatnění po absolvování stáže, respondentky se v odpovědích neshodly. Respondentka 1 je toho názoru, že v budoucnu bude mít díky absolvované stáži větší uplatnění. Respondentka 2 získala svou současnou pracovní pozici zejména díky tomu, že jí personál znal z doby jejího studia. Kdyby však měla pracovat v jiné nemocnici, souhlasí s tvrzením, že bude mít absolvováním stáže ve Finsku větší šance k získání pracovní pozice. Respondentce 3 absolvování stáže spíše uškodilo, neboť cítila z vedení nemocnice i od kolegyní závist a nezájem o to, že má zkušenosti ze zahraničí. Zároveň však tvrdí, že klientky její zahraniční pracovní zkušenosti oceňují. Zajímají se o to, v čem spočívají odlišnosti péče o ženu při porodu v zahraničí, jaké praktické dovednosti se porodní asistentka ve Finsku naučila. Respondentka 4 se svou přednáškou o Finsku zviditelnila v nemocnici, kde jako studentka absolvovala praxi. Domnívá se, že to pozitivně ovlivnilo přijímací řízení, neboť dnes je zaměstnancem tohoto pracoviště. Respondentka 5 považuje absolvování stáže v Namibii z hlediska většího pracovního uplatnění za nedůležité. Domnívá se, že

povědomí české společnosti o kvalitě zdravotní péče v této zemi je nedostatečné. Mým názorem je to, že díky praktickým dovednostem a zkušenostem, které jsem získala absolvováním stáže v Namibii (management zvládnání porodních bolestí, psychická odolnost a pohotovost v případech ohrožujících zdraví pacientky, edukace HIV&AIDS prevence přenosu z matky na dítě), jsem se stala více kompetentní porodní asistentkou, která v budoucnu díky svým zkušenostem nalezne uplatnění ve svém oboru.

Mezi další přínosy respondentky uváděly například získání touhy zkusit pracovat v zahraničí, osobní rozvoj, osamostatnění a rozšíření obzorů. Poznání odlišného přístupu k lidem a k životu jako takovému. Studenti si v zahraničí prohlubují své znalosti jak po své odborné stránce, tak i po jazykové stránce. Pracovní stáž dává studentům šanci nejen studovat nebo pracovat, ale i žít v cizí zemi, poznat její kulturu a sociální prostředí. (26) Překvapilo mne, že zlepšení povědomí o jiné kultuře a nalezení nových přátel zmínila jako přínos stáže pouze jedna studentka. Domnívám se, že to může být způsobené tím, že respondentky strávily většinu času stáže v nemocnici, kde mnohdy střídaly oddělení a neměly tolik možností během 3 měsíců navázat kontakty například se studenty z Kemi-Tornio Univerzity či jinými vrstevníky. Vnímaly tak nejvíce přínosy odborné a praktické. Jako například náhled na jinou organizaci práce, odlišné provádění výkonů a řešení medicínských komplikací. Nalezení svého postoje a stylu práce a uvědomění si toho, jak chce studentka jednou pečovat o své klientky, jaká chce být porodní asistentka. Často se popisoval přínos stáže ve zjištění, jak se respondentky jednou chtějí chovat ke studentům po vzoru porodních asistentek ze zahraničí. Respondentka 4 dokonce uvedla, že právě tím, že studentky mají dobré vedení, dobré vzory v chování se stávají lepší generací porodních asistentek.

Respondentky tak v rozhovorech jednoznačně potvrdily tvrzení Národní agentury pro evropské vzdělávací programy, že zpětné vazby od studentů, kteří pracovní stáž absolvovali, jsou téměř beze zbytku kladné a velmi si pochvalují získávání praktických zkušeností. (26)

6 Závěr

Bakalářská práce se zabývala tématem přínosu zahraničních stáží pro porodní asistentky. Prvním cílem práce bylo zjistit specifika přínosu zahraničních stáží pro studentky porodní asistence. Druhým cílem bylo zjistit specifika praktické výuky porodních asistentek ve Finsku a v Namibii a najít možnosti jejich integrace do systému vzdělávání porodních asistentek v Čechách. Oba tyto cíle byly splněny.

V souvislosti se stanovenými cíly byly položeny následující výzkumné otázky. První výzkumná otázka - jaký je konkrétní přínos ze zahraničních stáží z pohledu studentek, které stáž absolvovaly - ukázala, že studentky vnímaly jako přínos zahraničních stáží zejména zlepšení jazykových schopností a získání profesionálních dovedností. Jako přínos stáže studentky charakterizovaly i náhled na jinou organizaci práce, odlišné provádění výkonů a řešení medicínských komplikací. Přínosem stáže bylo i nalezení postoje a stylu práce a uvědomění si toho, jak chce studentka jednou pečovat o své klientky, jak se chce chovat jako budoucí porodní asistentka ke studentům po vzoru porodních asistentek ze zahraničí. Mezi další zmiňované přínosy zahraničních stáží patřilo poznání odlišné kultury a sociálního prostředí, touha zkusit pracovat v zahraničí, osobní rozvoj, osamostatnění, rozšíření obzorů a poznání odlišného přístupu k lidem a k životu jako takovému. Některé studentky za přínos zahraniční stáže považují budoucí lepší pracovní uplatnění ve svém oboru.

Jaká jsou specifika praktické výuky porodních asistentek ve Finsku a v Namibii z pohledu studentek, které stáž absolvovaly, byla druhá výzkumná otázka, která byla položena. Zde se ukázalo, že studentky za specifika praktické výuky považovaly zejména přiřazení k jedné porodní asistentce, která je měla během směny na zodpovědnost, účast lékařů na praktické výuce studentů a specifické hodnocení studentů na základě demonstrace jejich výkonů. Dalším specifikem byla dle studentek osobnostní výbava mentora praktické výuky ve smyslu psychosociálního, etického jednání a chování, přístup porodních asistentek a mentorek ke studentům a začlenění studentů do pracovního kolektivu. Za specifikum praktické výuky na zahraničních stážích studentky

považují rozmanitost a možnost provedení výkonů porodních asistentek, ke kterým jsou v Čechách kompetentní jen lékaři.

Třetí výzkumná otázka – lze podle absolventek stáží tato specifika praktické výuky aplikovat na systém vzdělávání porodních asistentek v České republice – ukázala, že přiřazení studentek během pracovní směny k jedné porodní asistentce a zapojení lékařů do praktické výuky by mohlo být aplikováno. Stejně tak oslovování studentek jménem a větší ochota porodních asistentek věnovat se studentkám, efektivnější komunikace a diskutování se studentkami. Dle studentek by bylo možné začlenit do praktické výuky i vyplňování zdravotnické dokumentace a zkoušení předat hlášení porodním asistentkám. Začlenit by šlo i hodnocení studentů při praktické výuce mentorkou či porodní asistentkou po vzoru z Namibie.

Výsledky bakalářské práce mohou být využity zahraničním oddělením ZSF pro vytvoření propagačních materiálů zahraničních stáží. Zjištěné výsledky o specifikách praktické výuky ve Finsku a v Namibii a názory studentek na aplikaci těchto specifik do praktické výuky v Čechách mohou být využity garanty praktické výuky ZSF k vylepšení a obohacení praktické výuky v Nemocnici České Budějovice. V neposlední řadě tato bakalářská práce může být studijním a inspirativním materiálem pro samotné mentorky praktické výuky.

7 Seznam použité literatury

- 1) ANASTASSIADOU, Hana. Mentorská činnost v klinické praxi. In KOLEKTIV AUTORŮ. *Cesta k profesionálnímu ošetrovatelství: Sborník příspěvků I. Slezské konference ošetrovatelství s mezinárodní účastí*. 1. Vyd. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2006. s. 6-11. ISBN 80-7248-388-9.
- 2) BETÁKOVÁ, Lucie. *Mezinárodní mobilita studentů JU - prezentace pdf*. [online]. [cit. 2011 – 11-20]. Dostupné z:
http://www.jcu.cz/centrum_strategickych_projektu/projektova-podpora/rozvojove-programy/rozvojove-programy-2010/zaverecne-zpravy-rp-10/6-2-mezinarodni-mobilita-studentu-ju/6-2-prezentace/view
- 3) COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT. *Progress towards the Lisbon objectives in education and training, Indicators and benchmarks 2009*. In: European Commission: Education & Training [online]. [cit. 2011-11-23]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-policy/indicators09_en.htm
- 4) ERBENOVÁ, Věra. Mentorství v ošetrovatelské praxi. In: DUŠOVÁ, Bohdana, JAROŠOVÁ, Darja, VRUBLOVÁ, Yvetta. *Trendy v ošetrovatelství IV*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, 2006. s. 63-64. ISBN 80-7368-182-X.
- 5) EUROPEAN COMMISSION. THE EU SINGLE MARKET. *Basic acts*. [online]. Last update: 29.02.2012. [cit. 2012-04-27]. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/directive_in_practice/midwives_archives_en.htm
- 6) EUROPEAN MIDWIVES ASSOCIATION. *EU*. [online]. © EMA 2010 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.europeanmidwives.org/eu>

- 7) GOVERNMENT GAZETTE OF THE REPUBLIC OF NAMIBIA. *No. 8 of 2004: Nursing Act 2004*. Windhoek: Office of the Prime Minister, 2004. No. 3249, 70 s.
- 8) GOVERNMENT GAZETTE OF THE REPUBLIC OF NAMIBIA. *No. 10 of 1999: Nursing Professions Act*. Windhoek 1999. No. 2040. 76 s.
- 9) HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace*. 2. vyd. Praha: Portál, s.r.o., 2008. 408 s. ISBN 978-80-7367-485-4
- 10) JAROŠOVÁ, Darja, DUŠOVÁ, Bohdana. *Mentor klinické praxe ošetrovatelství a porodní asistence*. [online]. 2006 [cit. 2011-12-14]. Dostupné z: <http://projekty.osu.cz/mentor/publicita.html>
- 11) JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA. *Obor Porodní asistentka*. [online]. [cit. 2012-04-08]. Dostupné z: <http://www.zsf.jcu.cz/structure/departments/kop/obor-porodni-asistentka/>
- 12) JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA. *Pro studenty bakalářských a magisterských oborů*. [online]. [cit. 2011-11-20]. Dostupné z: http://www.zsf.jcu.cz/zahranicni_vztahy/pro-studenty-bakalarskych-a-magisterskych-oboru/
- 13) JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. *Rozvojový projekt na rok 2010*. [Online]. © 2011 [cit. 2011-11-20]. Dostupné z: http://www.jcu.cz/centrum_strategickych_projektu/projektova-podpora/rozvojove-programy/rozvojove-programy-2010/zaverecne-zpravy-rp-10/6-2-mezinarodni-mobilita-studentu-ju/

- 14) JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA. *Zprávy studentů ze zahraničních studijních pobytů a stáží*. [online]. [cit. 2011-12-29]. Dostupné z: http://www.zsf.jcu.cz/zahranicni_vztahy/pro-studenty-bakalarskych-a-magisterskych-oboru/zpravy-studentu-ze-zahranicnich-studijnich-pobytu-a-stazi/
- 15) KEIGHLEY, Thomas. *The European Union Standards for Nursing and Midwifery: Information for Accession Countries*. Second edition. [online]. © World Health Organization – 2009. [cit. 2012-04-08]. Dostupné z: <http://www.euro.who.int/en/what-we-do/health-topics/Health-systems/nursing-and-midwifery/publications2/2009/european-union-standards-for-nursing-and-midwifery-information-for-accession-countries>
- 16) LENGYELOVÁ, Anna, SOVOVÁ, Karolína, HORANSKÁ Valéria. Interakcia mentor – študent. In: DUŠOVÁ, Bohdana, JAROŠOVÁ, Darja, VRUBLOVÁ, Yveta. *Trendy v ošetrovatelství IV*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, 2006. s. 131-136. ISBN 80-7368-182-X.
- 17) MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2011 – 2015*. In: Strategické a koncepční dokumenty [online]. [cit. 2011-12-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-1?source=rss>
- 18) MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Uznávání odborných kvalifikací. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací*. [online]. © Trexima spol. s.r.o. 2004-2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://uok.msmt.cz/directive.php>

- 19) MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Finsko. Základní informace o teritoriu.* [online]. [cit. 2012-04-27]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/evropa/finsko/index.html
- 20) MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ A SOCIÁLNÍCH SLUŽEB REPUBLIKY NAMIBIE, ZSF JČU V ČB. *Memorandum o porozumění.* Uzavřené v roce 2010.
- 21) MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Metodický pokyn k vyhlášce č. 39/2005 Sb. pro studijní obor porodní asistentka.* [online]. [cit. 2011-12-04]. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/Odbornik/dokumenty/metodicky-pokyn-porodni-asistentka_2304_947_3.html
- 22) MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Vyhláška č. 55/2011 Sb. o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků.* [online]. [cit. 2012-04-27]. Dostupné z: http://www.mzcr.cz/Odbornik/dokumenty/informace-k-vyhlasce-c-sb-kterou-se-stanovi-cinnosti-zdravotnickych-pracovniku-a-jinych-odbornych-pracovniku-ve-zneni-vyhlasky-c-sb_4763_949_3.html
- 23) MINISTRY OF HEALTH AND SOCIAL SERVICES. Division: National Health Training Centre. *Midwifery nursing science practical register for pupil enrolled nurse/midwife/accoucher programme.*
- 24) NAEP. *Erasmus – pro studenty.* [online]. © NAEP 2007 - 2011 [cit. 2011-11-21]. Dostupné z: http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=56&
- 25) NAEP. *Program Erasmus.* [online]. © NAEP 2007 - 2011 [cit. 2011-11-20]. Dostupné z: http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=34&/

- 26) NAEP. *Překonej s Erasmem své hranice*. [online]. © NAEP 2007 - 2011 [cit. 2011-12-20]. Dostupné z: http://www.naep.cz/index.php?a=view-project-folder&project_folder_id=301&/
- 27) OECD (2011). *Health at a Glance 2011: OECD Indicators*. [online]. [cit. 2012-04-27]. Dostupné z: http://dx.doi.org/10.1787/health_glance-2011-en
- 28) OULU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES. *Curriculum table*. [online]. [cit.2012-03-25]. Dostupné z: http://www.oamk.fi/english/exchange_opportunities/ects/curricula/bachelor/?page=ops&opas=2011-2012&lk=s2011&kieliv=en&code=5134
- 29) THE GALLUP ORGANIZATION. *Youth on the move Summary*. [online]. [cit. 2011-12-25]. Dostupné z: <http://www.eyv2011.eu/resources-library/item/338-flash-eurobarometer-319a-youth-on-the-move-ec-2011>
- 30) UNIVERSITY OF NAMIBIA. Diploma in midwifery science. [online]. [cit. 2012-03-09]. Dostupné z: http://www.unam.na/faculties/nursing/dipl_midwifery_sc.html
- 31) UNIVERSITY OF NAMIBIA. FACULTY OF MEDICAL AND HEALTH SCIENCES. *Diploma in Comprehensive Nursing and Midwifery - Revised curriculum (2007)*. Windhoek. 273 s.
- 32) UNIVERSITY OF NAMIBIA. FACULTY OF MEDICAL AND HEALTH SCIENCES. *Clinical record and midwifery register*. Lecturer: Dr K. Hofnie-Hoëbes. 2008.
- 33) UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE. *Co je stáž*. [online]. © Univerzita Karlova v Praze. [cit. 2011-11-20]. Dostupné z: <http://www.cuni.cz/UK-1096.html>

- 34) UNIVERZITA PARDUBICE FAKULTA ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ. *Certifikovaný kurz v rámci celoživotního vzdělávání – Mentor klinické praxe ošetrovatelství a porodní asistence*. [online]. © Univerzita Pardubice. Aktualizace 6. dubna 2011. [cit. 2012-01-11]. Dostupné z: <http://www.upce.cz/fzs/studium/certifikovane-kurzy.html>
- 35) UNIVERZITA TOMÁŠE BATI VE ZLÍNĚ. *Celoživotní vzdělávání. Pedagogické vedení studentů v klinické praxi*. [online]. © 2000 – 2012 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Aktualizováno 11.1. 2012. [cit. 2012-01-11]. Dostupné z: http://web.utb.cz/?id=0_3_12_4&iid=1&type=0&lang=cs
- 36) ÚSTAV OŠETŘOVATELSTVÍ A PORODNÍ ASISTENCE LF OU. *Mentor klinické praxe ošetrovatelství a porodní asistence (certifikovaný kurz)*. [online]. © Ostravská univerzita v Ostravě 2006 – 2012. Aktualizováno 5.1.2012. [cit. 2012-01-11]. Dostupné z: <http://lf.osu.cz/uom/index.php?kategorie=600&id=2112>
- 37) ÚSTAV ZDRAVOTNICKÝCH STUDIÍ. *Mentor klinické praxe v ošetrovatelství a porodní asistenci*. [online]. Aktualizováno 11.11.2011. [cit. 2012-01-11]. Dostupné z: <http://uzs.ujep.cz/>
- 38) VACHKOVÁ E., SCHNEIDEROVÁ M., VOTROUBKOVÁ M. *Vzdělávací kurz pro mentory při LF UK v Hradci Králové*. Univerzita Karlova, Lékařská fakulta v Hradci Králové, Ústav sociálního lékařství, Oddělení ošetrovatelství. [online]. 2009 [cit. 2012-01-11]. Dostupné z: <http://www.lfhk.cuni.cz/soclekapps/oseotr/>
- 39) VALVIRA. NATIONAL SUPERVISORY AUTHORITY FOR WELFARE AND HEALTH. *Professional practice rights*. [online]. © Valvira 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: http://www.valvira.fi/en/licensing/professional_practice_rights

- 40) VRUBLOVÁ, Yvetta, POLÁŠKOVÁ, Eva. Úloha mentora v praktické výuce na gynekologickém oddělení. In: DUŠOVÁ, Bohdana, JAROŠOVÁ, Darja, VRUBLOVÁ, Yvetta. *Trendy v ošetrovatelství IV*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita, 2006. s. 244-246. ISBN 80-7368-182-X.
- 41) VUORENKOSKI, Lauri, MLADOVSKY, Philipa, MOSSIALOS Elias. Finland: Health system review. *Health systems in Transition*. [online]. © World Health Organization 2008, on behalf of the European Observatory on Health Systems and Policies. [cit. 2012-04-27]. Dostupné z:
http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0007/80692/E91937.pdf
- 42) VYHLÁŠKA Č. 39/2005 Sb., částka 8, ze dne 20.1. 2005. [online]. [cit. 2011-12-03]. In: *Sbírka zákonů*. Dostupné z:
http://www.lekarnici.cz/Clanky/Zdravotnictvi_puvod/Vyhlaska-c--39-2005-Sb-.aspx
- 43) VYSOKÉ ŠKOLY. CZ. *Slovník akademických pojmů*. [online]. © VysokeSkoly.cz 2000 – 2010. [cit. 2011-12-29]. Dostupné z:
<http://www.vysokeskoly.cz/akademicky-slovník/heslo/pracovni-staz/>
- 44) ZÁKON MZ ČR Č. 96/2004 SB. ZE DNE 4. ÚNORA 2004 o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních). In: *Sbírka zákonů* [online]. [cit. 2011-11-28]. Dostupné z:
<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb04096&cd=76&typ=r/>
- 45) ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA JIHOČESKÉ UNIVERZITY V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH. *Logbook – průvodce praktickou výukou*.

46) ZUZÁKOVÁ, Eva. Mentor a kvalita mentorské činnosti. *Diagnóza v ošetřovatelství*. [online]. 2008, roč. 4, č. 7 [cit. 2012-01-08]. ISSN 1801-1349.

Dostupné z:

http://www.promediamotion.cz/wp-content/uploads/2011/04/07_2008.pdf

8 Klíčová slova

Porodní asistentka

Praktická výuka

Přínos - zkušenost

Zahraniční stáž

9 Přílohy

Příloha 1: § 5 Vyhlášky č. 39/2005 Sb.

Příloha 2: Metodický pokyn k Vyhlášce č. 39/2005 Příloha č. 2 Doporučená náplň činnosti mentora/ky odborné praxe

Příloha 3: Emailové odpovědi porodních asistentek z Finska

Příloha 4: Kurikulum studijního programu Diplom v komplexním ošetřovatelství a porodnictví, tzv. Diploma in Comprehensive Nursing and Midwifery

Příloha 5: Ukázka z demonstrace výkonu v logbooku z Namibie

Příloha 6: Otázky k rozhovoru s absolventkami zahraničních stáží

Příloha 1: § 5 Vyhlášky č. 39/2005

§ 5

Porodní asistentka

(1) Odborná způsobilost k výkonu povolání porodní asistentky se získává absolvováním akreditovaného studijního programu.

(2) Program uvedený v odstavci 1 má standardní dobu studia nejméně 3 roky, z toho praktické vyučování činí nejméně 1200 hodin.

(3) Program uvedený v odstavci 1 obsahuje teoretickou výuku a praktické vyučování. Praktické vyučování probíhá ve zdravotnických zařízeních včetně zdravotnických zařízení působících ve vlastním sociálním prostředí žen a jejich rodin. Během praktického vyučování se studující účastní na činnosti zdravotnických zařízení. Studující musí být seznámeni s odpovědností spojenou s činností porodní asistentky.

(4) Studium v programu uvedeném v odstavci 1 poskytuje znalosti a dovednosti stanovené v § 3 a dále obsahuje

a) teoretickou výuku poskytující znalosti v

1. oborech, které tvoří základ potřebný pro poskytování ošetrovatelské péče v porodní asistenci, a to v anatomii a fyziologii, patologii se zaměřením na gynekologickou a porodnickou patologii, mikrobiologii (bakteriologie, virologie a parazitologie), biofyzice, biochemii a základech radiační ochrany, ochraně veřejného zdraví včetně prevence nemocí, včasné diagnózy nemocí a zdravotní výchovy, ve farmakologii a základních znalostech zdravotnických prostředků,

2. porodní asistenci a klinických oborech, a to v embryologii a vývoji plodu, v průběhu těhotenství, porodu a šestinedělí, v přípravě rodičky a rodiny na porod a rodičovství včetně jeho psychologických aspektů a dechových, tělesných a uvolňovacích cvičení pro ženy, ve vedení porodu jako přirozeného fyziologického procesu se znalostí možných patologií a technického vybavení používaného v porodnictví, v asistenci při patologickém porodu, analgézii, anestézii a resuscitaci, ve fyziologii a patologii novorozenců, v péči o novorozence a pediatrii zaměřené na novorozence, v komunitní péči, ve výživě a dietetice s ohledem na výživu žen, novorozenců a kojenců, sexuální výchově a plánování rodičovství, lékařské genetiky a transfúzním lékařství,

3. sociálních a dalších souvisejících oborech, a to v základech sociologie a obecné psychologie, zejména v psychologických a sociálních souvislostech těhotenství, porodu, šestinedělí a péče o dítě, psychologii nemocných, vývojové psychologii, základech pedagogiky a edukace, sociálně-

právní ochraně matky a dítěte, základech informatiky, statistiky a metodologie vědeckého výzkumu,

b) praktické vyučování ve zdravotnických zařízeních, které zahrnuje

1. poradenství těhotným ženám včetně nejméně 100 prenatalních vyšetření,
2. dohled a poskytnutí péče v průběhu těhotenství, a to nejméně u 40 těhotných žen,
3. osobní vedení nejméně 40 porodů; není-li možné dosáhnout tohoto počtu pro nedostatek rodiček, může být snížen na nejméně 30 porodů za podmínky, že se studující zúčastní dalších 20 porodů,
4. účast na alespoň jednom porodu v poloze koncem pánevním; není-li to možné pro nedostatek porodů v poloze koncem pánevním, musí být proveden nácvik simulací,
5. nástřih hráze a její sešití, kontrolu poranění porodních cest; zkouška šití hráze a jednoduchých natržení hráze může být provedena simulací, je-li to nezbytné,
6. dohled a péči nejméně u 40 žen s rizikovým těhotenstvím,
7. poporodní dohled a péči včetně vyšetření nejméně u 100 rodiček a zdravých novorozenců,
8. dohled a péči o rodičky a novorozence vyžadující zvláštní péči včetně péče o nedonošené a přenošené novorozence, novorozence s nízkou porodní hmotností a patologické novorozence,
9. péči o ženy s patologickými nálezy v oblasti gynekologie a porodnictví,
10. základní ošetrovatelskou péči v interním lékařství, pediatrii a chirurgii,
11. komunitní péči;

toto praktické vyučování, s výjimkou bodu 11, probíhá pod dohledem zdravotnických pracovníků kvalifikovaných v oblasti porodní asistence nebo v odůvodněných případech jiných zdravotnických pracovníků, oprávněných k výkonu zdravotnického povolání bez odborného dohledu, v zařízeních určených v programu uvedeném v odstavci 1 a poskytuje zkušenosti ze spolupráce s dalšími zdravotnickými pracovníky.

Zdroj: Sběrka zákonů České republiky

Příloha 2: Metodický pokyn k Vyhlášce č. 39/2005 Příloha č. 2 Doporučená náplň činnosti mentora/ky odborné praxe

Doporučená náplň činnosti mentora/ky odborné praxe

Nadřízenost, podřízenost:

Mentor/ka je v oblasti vedení odborné praxe metodicky řízen/a vedoucí/m fakulty (katedry, ústavu) ošetrovatelství na VŠ. Při vedení praxe je nadřízen/a přiděleným studentům/tkám.

Charakteristika funkce:

Mentor/ka aktivně vede odbornou praxi v souladu s obsahovou náplní studijních předmětů. Předává poznatky a dovednosti v souladu s nejnovějšími poznatky z porodní asistence, z ošetrovatelství a příslušného klinického oboru, v němž působí. Spolupracuje s pracovníky fakulty (katedry, ústavu) ošetrovatelství na organizaci odborné praxe a hodnocení studentů.

Vymezení odpovědnosti:

Odpovídá za vedení výuky v souladu se studijním plánem. Výuka musí splňovat didaktické zásady. Mentor/ka odborné výuky přiděluje studujícím pacientky/klientky v souladu s jejich vědomostmi a dovednostmi a ověřuje si jejich znalosti, aby nedošlo k ohrožení zdravotního stavu klientky/pacientky. Vyučuje speciální ošetrovatelskou péči o klientku/pacientku v oboru svého působení. Motivuje studující k co nejlepšímu výkonu na pracovišti.

Soustavně se vzdělává v teoretických poznatcích porodní asistence, v příslušném klinickém oboru, pedagogice a účastní se připravovaných vzdělávacích seminářů, kurzů

připravovaných vzdělávací institucí. Účastní se pravidelných schůzek zaměřených na plánování odborné praxe a jejího hodnocení.

Vymezení pravomoci:

1. Přiděluje studujícím vhodné klientky /pacientky s ohledem na jejich vědomosti a dovednosti.
2. Rozděluje ve spolupráci s vedoucí porodní asistentkou/staniční sestrou studující do směn. Kontroluje a eviduje docházku studujících a zaznamenává splněné výkony, popřípadě počet hodin. Průběžně si ověřuje znalosti a dovednosti studujících. Hodnotí studentky/ty individuálně dle kritérií stanovených vzdělávací institucí; vždy sděluje pokroky studentky/studenta a případné konkrétní nedostatky při hodnocení.
Účastní se závěrečného hodnocení odborné praxe studujících s pracovníky fakulty (katedry, ústavu) vysokých škol.
3. Provádí zápisy do Záznamníku výkonů praxe (Logbooku) studenta/ky.
4. Nepovolí vykonávání odborné praxe u studujících nesplňujících požadavky vymezené pracovně právními předpisy (vliv alkoholu a omamných látek, zřetelná únava a nedostatek spánku, zdravotní problém bránící vykonávat odbornou praxi).
5. Podle potřeby domlouvá se studujícím náhradu odborné praxe.

Zdroj: Ministerstvo zdravotnictví České republiky

Příloha 3: Emailové odpovědi porodních asistentek z Finska

1) Paula Poikela, Sirkka Havela

Lähettäjä: Poikela Paula paula.poikela@ramk.fi

Lähetetty: 28. marraskuuta 2011 11:41

Vastaanottaja: 'Lucie Rakušanová'

Kopio: Havela Sirkka

Aihe: VS: help for a Czech student of midwifery with her bachelor thesis

Dear Lucie!

I ask my colleague Sirkka Havela to help you. She is the midwife and specialist in this area. She will give information to you and keeping contact you. I hope for the rewarding study time to you and hopefully you get the necessary information.

Best Regards

Paula

Paula Poikela

Lehtori,FM,SHO, Senior Lecturer,MA,RN

Rovaniemen ammattikorkeakoulu, Rovaniemi University of Applied Sciences

Sosiaali- terveys ja liikunta-ala, School of Health Care

Osoite, Address:

Porokatu 35,

FI-96400 Rovaniemi, Finland

Puhelin 020 798 5456, Phone [+358 20 798 5456](tel:+358207985456)

paula.poikela@ramk.fi, www.ramk.fi

Lähetäjä: Sirkka.Havela@ramk.fi

Lähetetty: 30. marraskuuta 2011 9:38

Vastaanottaja: Lucie Rakušanová [mailto:lucie.rakusanova@gmail.com]

Aihe: help for a Czech student of midwifery with her bachelor thesis

Dear Lucie!

I beg Your pardon, that I will answer too late. We have not midwives education here in Rovaniemi. Therefore I have so exactly knowledge about that things. I answered however your questions.

If your need more help, I can help you. Greetings!

Sirkka Havela

- 1) Documents, laws about the educational system for midwives in Finland. We will use in European union laws in midwifery education.
- 2) I am focusing on the tutors, mentors of the practical training - you have the university tutor, mentor of the practical training and the hospital tutor in the same time. Who can teach, lead the practical training for the students (what kind of education do the tutors have to have, how many years of practise as the midwives do they have to have) - if you have some kind of law, official document about this at your university. In general in Finland midwives will council the students in the practical training, the teacher can not council the students in the practical training. The teacher discuss with the students and will evaluate the students together with midwives.
- 3) Do the tutors have to have a special course, education for being a tutor of the practical training, how do you choose them? We in Finland is such that every midwives has to council the students. Some of midwives can be the more studies that they can council the students.
- 4) Do the tutors have to attend some special lifelong learning programmes?
- 5) If you have a document of the duties and the rights of the tutors. We in Finland are quite autonomic and in many hospital has written own document
- 6) How does the practical training look for the students... We in Finland the school together the students will arrange the place of the students
- 7) If you have an example of the student practical book in pdf (where they write the numbers of deliveries and everything what they do...) We will use the European union books and I can sent to You, dut this book is finnish language.

2) Eva Matintupa

Lähetäjä: Eva.Matintupa@novia.fi

Lähetetty: 14. marraskuuta 2011 16:43

Vastaanottaja: Lucie Rakušanová [mailto:lucie.rakusanova@gmail.com]

Aihe: help for czech midwife

Dear Lucie

I got your e-mail from our Federation for Midwives. I can help you with the information, working as a midwifery teacher here.

I'm not exactly sure what you want to know but shortly: Midwifery training in Finland is 4½ years, 270 ECTS, direct entry but with two bachelor degrees; midwifery and nursing. after graduating and one year (recommendable) you can become a tutor of midwifery students. Tutoring is apart of your ordinary midwife job wherever you work, every working midwife is practically also tutor for students.

Within 270 ECTS at least 135 is practical training also including the Bachelor´s thesis. The midwife student work book is published by Edita and has the ISBN number ISBN-13:

9789513745080, ISBN-10: [9513745082](https://www.booky.fi/kirja/edita_publishing/katiloopiskelijan_harjoittelun_tyokirja/9789513745080). You can order it to a price of 20,90€ from

https://www.booky.fi/kirja/edita_publishing/katiloopiskelijan_harjoittelun_tyokirja/9789513745080

I hope this was to some help,

yours Eva

Midwifery lecturer at Novia University of Applied Sciences, Vaasa Finland

3) Minna Manninen

From: Minna.Manninen@oamk.fi

Sent: 2. joulukuuta 2011 23:59

To: Lucie Rakušanová [mailto:lucie.rakusanova@gmail.com]

Subject: Help for student midwife from Czech Republic with her bachelor thesis

Hello,

My colleague Pirkko Suua is working on her doctoral thesis and was extremely friendly to make a list of related articles (incl). There are articles about mentoring, student-mentor-relationship, but unfortunately about Finnish system there are no articles. The situation is same with websites in English. Could not find any with a straight connection to your topic.

Check out Elsevier (ask help from library information for the database access if you don't have one)

I will answer lower...

1) Documents, laws about the educational system for midwives in Finland.

http://www.oamk.fi/english/exchange_opportunities/ects/curricula/bachelor/ here you can find Degree Programme in Nursing and Health Care, Oulu

Description<http://www.oamk.fi/english/exchange_opportunities/ects/curricula/bachelor/?page=k_kuvaus&lv=s2011&kieli=EN&id=390>- Option of Midwifery plus a lot more. Via EU websites you'll be able to find regulations for midwifery training in EU <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31980L0155:FI:NOT> you should be able to find your own language in here...

2) I am focusing on the tutors, mentors of the practical training - you have the university tutor, mentor of the practical training and the hospital tutor in the same time. Who can teach, lead the practical training for the students (what kind of education do the tutors have to have, how many years of practise as the midwives do they have to have) - if you have some kind of law, official document about this at your university.

In Finland basically all nurses and midwives teach students, there aren't "clinical teachers" (yet) in hospitals in general. There has been some short courses for tutors, but they are not obligatory.

3) Do the tutors have to have a special course, education for being a tutor of the practical training, how do you choose them?

see above

4) Do the tutors have to attend some special lifelong learning programmes?

no

5) If you have a document of the duties and the rights of the tutors.

no, sorry...

6) How does the practical training look for the students...

maybe articles will help you with this

7) If you have an example of the student practical book in pdf (where they write the numbers of deliveries and everything what they do...)

sorry not as a pdf, will send you some scanned pages later today (have to rush now)

Hope You'll get some help from this. Good luck with your thesis and your future career as a midwife. Please don't hesitate to contact me if you think there's something I can help you with.

Best wishes, Minna Manninen.

Zdroj: Emailová korespondence autorky této práce

Příloha 4: Kurikulum studijního programu Diplom v komplexním ošetrovatelství a porodnictví, tzv. Diploma in Comprehensive Nursing and Midwifery

Introduction to the Program

Curriculum Format

Year 1

Semester 1	Credits	Pre & Co Requisites	Semester 2	Credits	Pre & Co Requisites
NGN 2110 General Nursing Science I	16		NGN 2110 General Nursing Science I	16	
UCI 3109 Contemporary Social Issues	8		NEP 2112 Nursing Ethos and Professional Practice		
MCH 2101 Health Care Dynamics	8				
NCH 2110 Community Health Nursing Science I	16		NCH 2110 Community Health Nursing Science	16	
NAB 2111 Applied Biological Science I	16		NAB 2112 Applied Biological Science I	16	
UCN 2110 Communication and Study Skills in English for Nurses	16		UCN 2110 Communication and Study Skills in English for Nurses	16	
UCC 3109 Computer Literacy (Basic)	8		UCC 3109 Computer Literacy (Basic)	16	

Year 2

Semester 1	Credits	Pre & Co Requisites	Semester 2	Credits	Pre & Co Requisites
NGN 2210 General Nursing Science II	16	NGN2110	NGN 2210 General Nursing Science II	16	NGN2110
SOC 2210 Sociology I	16		SOC 2210 Sociology I	16	
NCH 2210 Community Health Nursing Science II	16	NCH2110	NCH 2210 Community Health Nursing Science II	16	NCH2110
NAB 2211 Applied Biological Science II	16	NAB 2111/2112	NAB 2212 Applied Biological Science II	16	NAB 2111/2112
NMS 2210 Midwifery Science I	16		NMS 2210 Midwifery Science	16	

Introduction to the Program

Year 3

Semester 1	Credits	Pre & Co Requisites	Semester 2	Credits	Pre & Co Requisites
NGN 2310 General Nursing Science III	16	NGN 2210	NGN 2310 General Nursing Science III	16	NGN 2210
SOC 2310 Sociology II	16	SOC 2210	SOC 2310 Sociology II	16	SOC 2210
NCH 2310 Community Health Nursing Science III	16	NCH 2210	NCH 2310 Community Health Nursing Science III	16	NCH 2210
NAB 2311 Applied Biological Science III	16	NAB 2211/2212	NAB 2312 Applied Biological Science II	16	NAB 2211/2212
NMS 2310 Midwifery Science II	16	NMS 2210	NMS 2310 Midwifery Science II	16	NMS 2210

Year 4

Semester 1	Credits	Pre & Co Requisites	Semester 2	Credits	Pre & Co Requisites
NGN 2410 General Nursing Science III	16	NGN 2310	NGN 2410 General Nursing Science III	16	NGN 2310
NCH 2410 Community Health Nursing Science III	16	NCH 2310	NCH 2410 Community Health Nursing Science III	16	NCH 2310
NEP 2409 Nursing Ethos & Professional Practice	8	NEP 2112			
NMH 2410 Mental Health	16		NMH 2410 Mental Health	16	

<p>- observe the following regarding</p>	<ul style="list-style-type: none"> - vulva/vagina: <ul style="list-style-type: none"> * scars * sores/warts * dry/moist * discharge - cervix: <ul style="list-style-type: none"> * location (post./ant.) * consistency (hard/soft) * dilatation * effacement * application * oedema ant. lip - membranes: <ul style="list-style-type: none"> * intact * rupture - amniotic fluid <li style="padding-left: 20px;">* colour <li style="padding-left: 20px;">* odour - presenting part: <ul style="list-style-type: none"> * vertex * breech * caput * moulding - position of fetal skull <li style="padding-left: 20px;">* direction of sagital suture .. <li style="padding-left: 20px;">* location of the fontanelles .. <li style="padding-left: 20px;">* determine the position accordingly - engagement of fetal head: <ul style="list-style-type: none"> * in relation to the ischial spines: <ul style="list-style-type: none"> * above the spines or * below the spines * equal with spines - maintain communication throughout procedure <p style="text-align: right;">24</p>		
<p>- complete the vaginal examination correctly</p>	<ul style="list-style-type: none"> - listen actively - remove fingers from vagina and observe discharge - clean patient - make patient comfortable - thank patient - convey relevant information to patient (inform about progress) 6 		

	<ul style="list-style-type: none"> - allow patient to ask questions - keep records accurately regarding the: * vulva and perineum * cervix * membranes..... * amniotic fluid * presenting part..... * position * engagement..... * complete the partograph..... * report abnormalities 		
	15		

Total marks: 63

Date:

Signature of R/N/Lecturer:

Comments:

Zdroj: University of Namibia: Clinical record and midwifery register

Příloha 6: Otázky k rozhovoru s absolventkami zahraničních stáží

- 1) V jaké zemi jste absolvovala zahraniční pracovní stáž organizovanou ZSF JČU v ČR?
- 2) Jak probíhala organizace, vedení Vaší praxe?
- 3) Jestliže Vaši praxi měla/y na starost mentorka/y, jak byste mi ji/je popsala ve smyslu chování, její/jejich náplně práce?
- 4) V čem byl způsob vedení Vaší praxe na stáži stejný či podobný s českým vedením praktické výuky?
- 5) Mohla byste mi popsat odlišnosti vedení praxe na stáži od českého vedení?
- 6) Co se Vám líbilo, nelíbilo na odlišném vedení praxe v zahraničí ve srovnání s vedením praxe u nás?
- 7) Daly by se některé metody vedení Vaší praxe v zahraničí podle Vás uplatnit i při vedení praktické výuky v České Republice? Jestliže ano, které? A jak?
- 8) Bylo ještě něco dalšího, co Vás při vedení Vaší praxe v zahraničí oslovilo natolik, že byste to chtěla aplikovat v České republice? Myslíte si, že by to bylo možné? A jak?
- 9) Jsou naopak některé aspekty praktické výuky v Čechách, které byste charakterizovala jako lepší, nežli ty, které jste zažila na stáži v zahraničí? Které?
- 10) Jak byste charakterizovala konkrétní přínosy z účasti na zahraniční stáži? Čím Vás stáž obohatila?